

ГАЗЕТА
ВЕРХОВНОЇ РАДИ
УКРАЇНИ

Голос України

Офіційно

Постанова Верховної Ради України
«Про висновки та пропозиції
до проекту Закону України
про Державний бюджет України
на 2024 рік»

▶ СТОР. 4–5

Самоврядування

Новоукраїнська
грумада:
«В єднанні — сила!»

▶ СТОР. 6

Голова Всеукраїнської асоціації об'єднаних територіальних громад Олександр КОРИННИЙ.

Пам'ятаємо

У столиці
з'явився
ще один мурал
на честь
наших Героїв

▶ СТОР. 12

№ 213 (8230)

ВІВТОРОК, 24 ЖОВТНЯ 2023 РОКУ

WWW.GOLOS.COM.UA

У НОМЕР:

Держава платитиме за те, щоб українці купували книжки й розвивали критичне мислення

Руслан СТЕФАНЧУК:
Усі, хто приїжджає
на Другий
Парламентський саміт
Міжнародної Кримської
платформи, приїжджає
заради України

«Демонстрація кількості людей і парламентів, які беруть участь у Другому Парламентському саміті Міжнародної Кримської платформи, свідчить, що інтерес не згасає. Цього разу майже 70 парламентів і парламентських асамблей, які представляють п'ять континентів, беруть участь у саміті», — наголосив Голова Верховної Ради України Руслан Стефанчук в ефірі національного телемарафону «Єдині новини».

▶ СТОР. 2

Заради миру
Україна готова
координувати зусилля
з країнами-партнерами

Президент України Володимир Зеленський цими вихідними провів телефонні розмови з Президентом Туреччини Реджепом Тайпом Ердоганом та еміром Катару шейхом Тамімом бін Хамадом Аль Тані й обговорив реалізацію Формули миру та розвиток двосторонніх відносин. Зокрема, під час розмови з Реджепом Тайпом Ердоганом Володимир Зеленський подякував за незмінну підтримку Туреччиною суверенітету й територіальної цілісності України.

▶ СТОР. 7

Фронт

Окупанти бояться прориву ЗСУ

Країна-терорист у ніч на понеділок атакувала Україну 13 безпілотниками типу «Шахед», керованою ракетою Х-59 та безпілотником невідомого типу. Усі ворожі цілі відміновано.

Командувач Повітряних сил генерал-лейтенант Микола Олещук подякував захисникам українського неба за бездоганний результат у збитті ворожих цілей. «Стовідсотковий результат дається нелегко, та ми наближатимемося до нього щодня, зміцнюючи нашу протиповітряну оборону! Західна зброя довела і продовжує доводити свою ефективність на полі бою!» — зазначив він.

▶ СТОР. 12

КУСТО.

Під час 75-го Франкфуртського книжкового ярмарку, який щойно завершився, Європа, та й увесь світ, мали змогу познайомитися з нашою країною через призму українського книговидавництва.

На фестивалі, який тривав п'ять днів, було розгорнуто український національний стенд. На цьому інформаційному майданчику йшлося про нову сторінку в українському книжковому дизайні, про зміни на ринку під час війни, про те, як катастрофи, створені людиною, впливають на сучасну історію та літературу, про письменників на війні, а також про вплив російської пропаганди й сили сторітелінгу.

Мал. Олексія КУСТОВСЬКОГО.

▶ СТОР. 2

події

Подільський лісовий офіс отримав нову техніку

Партія причепів для навантаження та перевезення деревини прибула до Подільського лісового офісу від централізованої закупівлі ДП «Ліси України».

П'ять одиниць нової техніки працюватимуть у філії «Сокирянське лісове господарство». Причепи моделі DL-10-1-M оснащено посиленою рамою та обладнано гідроманіпуляторами для автоматизованого навантаження-розвантаження лісопродукції й транспортування її з місця заготівлі до місця призначення. Це дасть змогу в разі пришвидшити роботу в лісі та полегшити людську працю. Вантажопідйомність техніки становить вісім тонн, що дозволяє транспортувати великі обсяги деревини.

▶ СТОР. 11

Німці збудують нам завод

Німецька компанія розглядає можливість спорудження на Дніпропетровщині заводу для виробництва будівельних матеріалів: «Ми готові до співробітництва. Щоб все склалося, потрібна лише підтримка місцевої влади. Шукаємо партнерів, аби взяти участь у відбудові України», — повідомив заступник директора німецької компанії Свен Рінгсдорф під час обговорення бізнес-питання в обласній військовій адміністрації.

Він додав, що вони розраховують на допомогу в налагодженні комунікації з місцевими компаніями та на пошук необхідних для будівництва локацій. Варіанти ділянок уже готові запропонувати представники громад, інформує наш власкор Володимир РИБАЛЬЧЕНКО.

КОРОТКО

■ На Житомирщині письменники зібралися в Коростені на сімнадцяте всеукраїнське літературно-мистецьке свято «Просто на Покрову», засноване заслуженим журналістом України Віктором Васильчуком. Цьогоріч захід підтримали народні депутати України Володимир Арешонков та Арсеній Пушкаренко, передає наш власкор Оксана ЛУК'ЯНЕНКО.

■ Хмельницька обласна дитяча лікарня отримала гуманітарну допомогу від добровольців з Японії. Частину вантажу спрямували до Хмельницького спеціалізованого будинку дитини, Дунаєвського психоневрологічного інтернату та Ізяславського навчально-реабілітаційного центру, повідомляє наш власкор Ірина КО-

Руслан СТЕФАНЧУК: Усі, хто приїжджає на Другий Парламентський саміт Міжнародної Кримської платформи, приїжджає заради України

ПОЧАТОК НА 1-Й СТОР.

23—24 жовтня 2023 року Голова Верховної Ради України Руслан Стефанчук перебуває з офіційним візитом у Чехії, де вже вдруге відбудеться Парламентський саміт Міжнародної Кримської платформи.

«Для нас дуже важливо, що всі, хто приїжджає цими днями у Прагу, приїжджає заради України, говорять про Україну, про війну, про Крим, про філософію й архітектуру безпеки», — зауважив Спікер Парламенту України. Він додав, що визначальним є той факт, що продовжується діалог про згадані теми саме на парламентському рівні, адже парламенти ухвалюють одні з найважливіших рішень на рівні своїх країн із підтримки України.

Окрім того, Голова Верховної Ради України акцентував, що цього разу відкриється дуже важ-

ливий напрям міжпарламентської дипломатії — країни Глобального Півдня. «Починається нова сторінка — це дає вже перші свої результати. Змінюється голосування в ООН деяких країн Глобального Півдня, ми активно провадимо діяльність з країнами Латинської Америки, Африки та Азії», — зазначив він. Спікер Парламенту України наголосив, що росія традиційно має потужні відносини із Глобальним Півднем, і це треба змінити: «Маємо замість російської пропаганди просувати інші наративи, наративи реальності, наративи правди, а для цього потрібна безпосередня комунікація з парламентаріями цих країн».

Водночас Спікер Парламенту України зазначив, що під час двосторонніх зустрічей у межах офіційного візиту акцентуватиме на низці тем,

зокрема, деокупації Кримського півострова, подальшій підтримці відновлення територіальної цілісності Украї-

ни, шляху України до ЄС і НАТО та реалізації Формули миру Президента України Володимира Зеленського.

«Будемо порушувати абсолютно всі теми, що стосуються відновлення України, тому що для нас це дуже важливо,

щоби світ не замовчував і не втрачав інтерес. Саме через це сьогодні ми всі тут», — зауважив Руслан Стефанчук, наголосивши, що у Празі нині перебуває делегація Верховної Ради України — «усі проукраїнські сили, які на міжпарламентському рівні комунікуватимуть щодо України».

«Настав час відвертих розмов і відвертих рішень. Будь-який конфлікт повинен одразу мати реакцію світової спільноти. Світова спільнота не має бути байдужою, тому що байдужість спонукає агресора»,

— насамкінець наголосив Голова Верховної Ради України Руслан Стефанчук.

Прес-служба Апарату Верховної Ради України.

Фото: rada.gov.ua

Дякуємо за позицію «стільки, скільки потрібно, щоб перемогти»

Днями Президент Сполучених Штатів Америки Джо Байден у зверненні до американського народу наголосив на необхідності підтримати як Україну, так і Ізраїль у переломний момент історії. Він звернувся до Конгресу із закликом підтримати нове фінансування програм допомоги, щоб зупинити агресію путіна і терор ХАМАС: «Ми не можемо дозволити, щоб дріб'язкова розлючена партійна політика завадила нам втілити нашу відповідальність як великої нації. Ми не можемо до-

пустити і не допустимо перемоги таких терористів, як ХАМАС, і тиранів, як путін. Я відмовляюся дозволити цьому статися. Ми повинні пам'ятати, хто ми є. Ми — Сполучені Штати Америки, Сполучені Штати Америки!».

Впевнено можна сказати, що промова Президента США Джо Байдена стала історичною. Варто послухати і варто усвідомити його слова, написав на своїй сторінці у Фейсбуці Перший заступник Голови Верховної Ради України Олександр Корнієнко.

«У нас спільні цінності, за які йде боротьба. Це свобода. Це незалежність.

Безпека в Україні — основа для безпеки Європи та в більш глобальному знаєнні.

Дякуємо Джо Байдену, американцям та Конгресу, обом партіям за лідерство, допомогу та важливі кроки.

Дякуємо за позицію «стільки, скільки потрібно, щоб перемогти», — зазначив Віцеспікер Українського парламенту.

Держава платитиме за те, щоб українці купували книжки й розвивали критичне мислення

ПОЧАТОК НА 1-Й СТОР.

За повідомленнями Українського інституту книги, можна дійти висновку, що український стенд мав популярність серед відвідувачів. Тут щодня відбувалися різноманітні події та точилися дискусії. А це свідчить про те, що незважаючи на війну, українська книга живе і навіть розвивається.

Розвиткові книговидавництва всіляко готова сприяти й держава. Про те, що наступного року українцям планується видавати сертифікати на придбання книжок, повідомила народний депутат, заступниця очільника Комітету Верховної Ради з питань гуманітарної та інформаційної політики Євгенія Кравчук. Коментуючи пріоритетні напрями витратної частини державного бюджету на наступний рік, вона зауважила, що на першому місці, звісно, був і залишається сектор безпеки та оборони. Утім, зазначила парламентарій, не можна забувати й про інформаційну політику та про інформаційну безпеку, а також про культуру.

Саме тому в проекті бюджету на наступний рік передбачено й нові програми, які стосуються креативних індустрій. «Зокрема, ми вітаємо збільшення фінансування інституту книги, — наголосила Євгенія Кравчук в інтерв'ю телеканалу «Рада». — У 2024 році з'являться сертифікати, так як це було з Є-підтримкою. Ці сертифікати дадуть змогу купувати книжки українцям, котрі досягли 18-річного віку. Це буде й підтримка всієї галузі книговидавництва (редакторів і видавців) та, власне, й цільова підтримка українців».

Народна депутатка зазначила, що згідно з дослідженнями, під час війни українці, хоч як дивно, почали вдвічі більше регулярно читати. Але абсолютна більшість опитаних кажуть про те, що книжки дорогі й вони не по кишені. «Це свідчить про те, що держава має знайти такий інструмент», — наголосила Євгенія Кравчук.

Заступниця Голови Верховної Ради Олена Кондратюк навела більш детальну статистику, спира-

Український стенд на Франкфуртському книжковому ярмарку.

ючись на дослідження, проведене Українським інститутом книги. «17 відсотків українців читають книги щодня, тоді як у 2020 році таких було лише 8 відсотків», — пише парламентарій на своїй сторінці у Фейсбуці. — Істотно виріс показник читання українською: 54 відсотки респондентів зазначили, що читають

саме українською (це на 22 відсотки більше, ніж у 2020 році). Натомість показник читання російською мовою значно знизився, і становить зараз менш як 10 відсотків (у 2020 році цей показник був 27 відсотків)».

За словами Олени Кондратюк, найчастіше друковані книжки купували представники вікової гру-

пи від 30 до 39 років. Читає книжки й українська малеча. «Частка тих, хто читає книжки, зростає в усіх сегментах — щоденних, тижневих і щомісячних читачів. Зменшилася частка дітей, які ніколи не читають на дозвіллі», — йдеться у дописі заступниці глави парламенту. Вона погоджується із директоркою Українського

інституту книги Олександром Ковалем, у тому, що держава має провадити подальшу політику у сфері промоції читання, підтримки читання й підтримки книговидавництва.

Книжки, які радить почитати цієї осені Заступниця Голови Верховної Ради України Олена Кондратюк: ▶ Сергій Плохій — «Російсько-Українська війна» ▶ Олександр Будько («Терен») — «Історія впертого чоловіка».

За словами заступниці очільника профільного парламентського комітету Євгенії Кравчук, підтримувати книговидавництво під час війни — це справа перспективна, адже «книги — це, в тому числі, й критичне мислення». А воно необхідне громадянам під час інформаційних атак.

Водночас, зазначила Євгенія Кравчук, упродовж 2024 року держава має намір підтримувати фінансування Українського культурного фонду та забезпечуватиме також роботу національних заповідників, музеїв і закладів культури.

Надія СМІАН.

Скріншот відео з сайту swr.de

Важливо не допустити демонтажу комунікаційних мереж

У КОМІТЕТАХ ВЕРХОВНОЇ РАДИ

Такі дії можуть призвести до припинення надання електронних послуг населенню.

Під час чергового засідання Комітету Верховної Ради з питань цифрової трансформації народні депутати зосередилися, зокрема, на законопроекті «Про внесення змін до статті 115 Закону України «Про електронні комунікації» (щодо сприяння у забезпеченні сталого функціонування електронних комунікаційних мереж та надання електронних комунікаційних послуг, а також заборони демонтажу електронних комунікаційних мереж в умовах надзвичайних ситуацій, надзвичайного та воєнного стану)», реєстр. № 9593. Документ покликаний забезпечити електронні комунікаційні мережі чи їх частини в умовах надзвичайних ситуацій, надзвичайного та воєнного стану від демонтажу, окрім як за рішенням посадовця таких послуг або вердиктом суду. Адже наслідком неконструктивних дій може бути припинення надання елек-

тронних комунікаційних послуг населенню, органам влади, місцевого самоврядування, на об'єкти критичної інфраструктури тощо. Після обговорення положень документа в комітеті дійшли висновку, що його прийняття як закону матиме загальний позитивний ефект на підвищення стійкості електронних комунікаційних мереж. Тож Комітет з питань цифрової трансформації рекомендував Верховній Radі розглянути проєкт у першому читанні та прийняти його за основу. З тим, щоб до другого читання його доопрацювати з урахуванням зауважень.

Ще одним питанням, що його обговорювали на засіданні, став законопроект № 10068 «Про Єдиний соціальний реєстр». Його метою є врегулювання питань наповнення, функціонування та адміністрування Єдиного соціального реєстру як централізованої системи, призначеної для збереження та обліку електронних даних отримувачів усіх видів соціаль-

ної підтримки, що передбачена законодавством, в одному місці. Комітет також проголосував за внесення документа до порядку денного десятої сесії Верховної Ради.

Наступним питанням став розгляд законопроект № 9590 «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо запровадження відповідальності за порушення порядку здійснення податкового контролю» щодо голосування за розгляд електронної петиції за допомогою Єдиного державного веб-порталу електронних послуг».

Документ спрямований на забезпечення захисту законних інтересів платників податків та притягнення до адміністративної відповідальності тих посадових осіб податкових органів, які допускають порушення встановленого порядку здійснення податкового контролю, перешкоджають господарській діяльності та завдають збитків суб'єктам господарювання. Члени комітету зазначили, що підтримують удосконалення законодавства в цьому напрямі,

але висловили низку зауважень, оскільки законодавцем уже визначена кримінальна, адміністративна, цивільно-правова та дисциплінарна відповідальність для службових осіб з боку контролюючих органів.

Народні обранці також висловили низку зауважень, оскільки законодавцем уже визначена кримінальна, адміністративна, цивільно-правова та дисциплінарна відповідальність для службових осіб з боку контролюючих органів.

У комітеті зауважили, що деякі пункти цих ініціатив потребують доопрацювання та приведення до норм Закону України «Про доступ до публічної інформації».

Підготував
Валерій ДРУЖЕНКО.

Озброюють захисників безпілотниками

ОБОРОННА ПРОГРАМА

У Сумському районі діє оборонна програма, мета якої — вивчення потреб захисників та надання їм конкретної допомоги. До участі в патріотичній роботі долучається дедалі більше громад, а координує їхні зусилля районна рада.

Так, нещодавно бійцям передали чергову партію безпілотників загальною вартістю 4,5 мільйона гривень (на знімку). Це вже третій «транш» дронів, придбаних у листопаді цього року за кошти громад та подарованих захисникам. Загалом на літаючу техніку вже витрачено майже 15 мільйонів гривень.

За словами голови Сумської райради Геннадія

Дем'яненка, ніхто не нарікає на те, що від громад «відривають» кошти, аби надати чергову допомогу оборонцям. Бо всі розуміють прописану істину: хто не хоче витратитися на армію своєї держави, той годуватиме армію чужинців.

Володимир ЧЕРНОВ.
Сумська область.

Фото із сайту
sumyrayrada.gov.ua

Щоб самозайняті особи працювали у легальній площині

ГОТУЄТЬСЯ ЗАКОНОПРОЕКТ

У Верховній Radі зареєстровано новий законопроект «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо запровадження спеціального режиму оподаткування доходів, отриманих фізичними особами від здійснення окремих видів діяльності» (№ 10166). Авторами цієї законодавчої ініціативи виступила група народних депутатів, серед яких, зокрема, Ярослав Железняк («Голос»), Данило Гетманцев («СН») та Олег Бондаренко («СН»).

Обґрунтовуючи необхідність ухвалення цього законопроекту, його автори зауважили, що чинна на сьогодні спрощена система оподаткування є зручною для тих фізичних осіб, які провадять господарську діяльність на постійній основі, і для яких така діяльність є основною. Проте існує проблема негнучкості строків переходу на єдиний податок та неможливість робити це епізодично, за потреби. «З цієї причини, отримувати додаткові до основної роботи заробітки на нерегулярній (наприклад, сезонній) основі у формальному секторі для фізичних осіб обтяжливо та не вигідно. Крім того, певна частина громадян не готова реєструватися через побоювання щодо процесу реєстрації та припинення фізичної особи — підприємця, додаткової звітності, можливих перевірочних тощо», — йдеться у пояснювальній записці до проєкту.

Крім того, народні депутати акцентували увагу на тому, що значна кількість осіб, які працюють індивідуально, без співпраці з цифровими платформами

ми, готові провадити свою діяльність у легальній площині на інших умовах, ніж реєстрація фізичною особою — підприємцем. Саме тому, наголосила вона, відповідним економічним суб'єктам потрібно зробити привабливу пропозицію, яка б могла задовольнити їх та водночас принести помірні бюджетні надходження.

ДОВІДКОВО

Згідно з даними Державної служби статистики України, у 2021 році приблизно 3,06 мільйона фізичних осіб (19,5 відсотка від загальної кількості робочої сили) визначали себе як неофіційно зайнятих, тобто таких осіб, що працюють не за умовами офіційного працевлаштування і не є зареєстрованими фізичними особами — підприємцями. Водночас, за даними дослідження Київської школи економіки, майже 300 тисяч водіїв, які займаються перевезеннями легковими автомобілями на замовлення, співпрацюють з адміністраторами онлайн-сервісів («цифровими платформами»). З них 4 відсотки вже є фізичними особами — підприємцями, а від 63 до 100 відсотків із постійно зайнятих будуть, імовірно, готові здійснювати свою діяльність офіційно, але без оформлення статусу фізичної особи — підприємця та з оподаткуванням своїх доходів за ставкою в межах 5–6 відсотків від надходжень.

За словами одного з ініціаторів законопроекту народного депутата Ярослава Железняка, йдеться про спрощені умови для легалізації понад 500 тисяч самозайнятих осіб (кур'єрів, таксистів, майстрів манікюру, перукарів — загалом 20 видів діяльності) та визначення юридичної площини для діяльності онлайн-платформ (гармонізацію законодавства з ЄС — приведення податкового законодавства України у відповідність до вимог Директиви про адміністративне співробітництво (DAC7) щодо автоматичного обміну інформацією операторів цифрових платформ).

«Законом буде створено прозору і зрозуміле регулювання діяльності онлайн-платформ.

Адже в одних тільки Uber, Bolt, Uklon, Glovo — понад 300 тисяч самозайнятих водіїв та кур'єрів», — наголосив депутат, додавши, що ухвалення документа, зокрема, створить переваги для держави — це додаткові надходження в бюджет, створення можливості просто сплачувати податки для понад 500 тисяч самозайнятих осіб і зрозумілі умови діяльності операторів цифрових платформ».

Серед переваг для громадян Я. Железняк назвав спрощення та автоматизація обліку, низький податок — 6 відсотків. До того ж для цієї категорії самозайнятих не потрібно буде реєструвати ФОП, наймати бухгалтерів, подавати звітність. Але все це за бажанням, уточнив парламентарій. Хто захоче — зможе залишитися на звичній для себе системі, яка діє зараз.

«Саме завдяки платформам, які надаватимуть податкові дані про доходи таких самозайнятих осіб, буде вирішено одну з найбільш гострих проблем — облік готівкових надходжень. Це детінізація економіки та суттєвий крок вперед у діджиталізації податків», — констатував політик, додавши, що законопроект є результатом тривалої системної роботи із залученням широкого кола експертів, діалогу між державою та бізнесом, взаємодії з банками, учасниками ЕВА, АСС, експертами Економічної платформи та іншими учасниками процесу.

Олена ГОРБУНОВА.

Створено умови для масового виробництва засобів РЕБ

Вітаючи схвалення Верховною Радою у першому читанні проєкту Держбюджету на 2024 рік, Прем'єр-міністр Денис Шмигаль підкреслив, що згідно з цим документом усі можливі ресурси буде спрямовано на підтримку Сил безпеки та оборони України.

«Так само, як ми робили це минулого року, так само, як робимо це зараз», — сказав він, зауваживши, що, наприклад, за 9 місяців 2023 року із загального фонду Держбюджету вже витрачено 2 трильйони 119 мільярдів гривень, з яких 682 мільярди спрямовано на зарплати військовим та 349 мільярдів гривень — на придбання військової техніки, озброєння, боеприпасів, продукції оборонного призначення, засобів індивідуального захисту. Тобто половина від усіх коштів, які ми витрачаємо, йде на оборону та безпеку нашої країни.

На другому місці — видатки на соціальні програми, які за 9 місяців нинішнього року профінансовано на 386 мільярдів гривень. Ще 102 мільярди виділено на медицину та 112 мільярдів гривень — на трансферти місцевим бюджетам.

Це фінансування значною мірою забезпечено майже 34 мільярдами доларів підтримки наших союзників та ще майже на 12 мільярдів доларів продажів військової облігації. «Найбільше підтримки цього року надає Україні Європейський Союз — 14,6 мільярда доларів.

Днями Європарламент підтримує ініціативу Єврокомісії щодо створення Фонду допомоги Україні на суму 50 мільярдів євро. Це програма Ukraine Facility, яка розрахована на чотири роки. Ми очікуємо, що наступного року в межах цієї програми зможемо отримати 18 мільярдів євро», — зазначив Д. Шмигаль, додавши, що євродепутати також підтримують ініціативу України щодо спрямування заморожених на Заході коштів росії на відновлення нашої країни.

Зазначимо, що потреби України в зовнішньому фінансуванні на 2024 рік становлять 42 мільярди доларів, тобто не менше, ніж нинішнього року.

Коментуючи початок опалювального сезону, глава уряду зазначив, що в енергетичній системі дефіциту немає, проте є розуміння, що ворог може знову вдатися до масових ударів по енергооб'єктах. Тому взимку по всій країні працюватимуть тисячі Пунктів нестачності, інформацію про які можна буде знайти в «Дії».

Уряд ухвалив рішення, яке створює сприятливі умови для масового виробництва засобів радіоелектронної боротьби (РЕБ) в Україні. Зокрема, передбачено можливість здійснювати державні закупівлі засобів РЕБ за спрощеною процедурою аналогічно як БПЛА, збільшення прибутку для виробників засобів РЕБ до 25 відсотків від собівартості товарів, спрощення та скорочення до 10 днів допуску до експлуатації зразків БПЛА та РЕБ, можливість здійснювати закупівлю БПЛА та РЕБ до завершення процедури допуску до експлуатації на підставі акта спільних відомчих випробувань з позитивним висновком або наявності номенклатурного номера НАТО. Також уряд скасував необхідність затверджувати Технічні умови на зразки безпілотних систем та засобів РЕБ у Генштабі ЗСУ.

Кабінет підтримав та подасть до парламенту законопроекти, зокрема, про внесення змін до Цивільного кодексу України щодо приведення термінології у відповідність із Законом «Про регулювання містобудівної діяльності»; про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо приведення термінології у відповідність із Законом «Про регулювання містобудівної діяльності».

Сергій ЛАВРЕНЮК.

ПОСТАНОВА Верховної Ради України

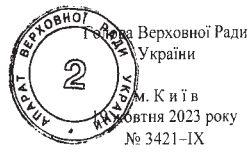
Про висновки та пропозиції до проекту Закону України
про Державний бюджет України на 2024 рік

За результатами розгляду у першому читанні проекту Закону України про Державний бюджет України на 2024 рік (реєстр. № 10000), поданого Кабінетом Міністрів України, Верховна Рада України постановляє:

1. Схвалити висновки та пропозиції до проекту Закону України про Державний бюджет України на 2024 рік як Бюджетні висновки Верховної Ради України (додаються).

2. Кабінету Міністрів України підготувати проект Закону України про Державний бюджет України на 2024 рік до другого читання відповідно до Бюджетних висновків Верховної Ради України та подати його на розгляд Верховної Ради України у двотижневий строк з дня набрання чинності цією Постановою.

3. Ця Постанова набирає чинності з дня її прийняття.

Верховної Ради України

М. Київ

19 жовтня 2023 року
№ 3421-ІХ

Р. СТЕФАНЧУК

Схвалено
Постановою Верховної Ради України
від 19 жовтня 2023 року
№ 3421-ІХ

БЮДЖЕТНІ ВИСНОВКИ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

1. При підготовці проекту Закону України про Державний бюджет України на 2024 рік до другого читання врахувати такі зміни:

1.1. В абзаці першому статті 14 законопроекту слова і цифри "пунктами 56 та 60 розділу VI" замінити словами і цифрами "з урахуванням особливостей, визначених пунктами 56, 59 та 60 розділу VI".

1.2. Частицу третьої статті 15 законопроекту виключити.

1.3. В абзаці другому частини четвертої статті 28 законопроекту слова "(з урахуванням вимог безпеки щодо захисних споруд цивільного захисту та військових об'єктів (споруд, будинків, позицій, казарм, складів, доріг тощо)) замінити словами "(з урахуванням вимог безпеки щодо захисних споруд цивільного захисту)".

1.4. Частицу першу статті 30 законопроекту викласти в такій редакції:

"Стаття 30. Установити, що, як виняток з положень статей 16 і 40 Бюджетного кодексу України, у 2024 році у разі залучення коштів, визначених пунктом 1 частини третьої статті 15 Бюджетного кодексу України і не передбачених у переліку, затверженому додатком № 8 до цього Закону, коштів, визначених пунктом 13 частини третьої статті 29 Бюджетного кодексу України і не передбачених у додатку № 1 до цього Закону, коштів у рамках програм бюджетної підтримки Європейського Союзу (на підтримку швидкого відновлення України та здійснення заходів, передбачених відповідними угодами про фінансування з Європейським Союзом), не передбачених у додатку № 1 до цього Закону, такі кошти за рішенням Кабінету Міністрів України, погодженим з Комітетом Верховної Ради України з питань бюджету (яке може передбачати відкриття нових бюджетних програм, включаючи трансферти місцевим бюджетам), спрямовуються за спеціальним фондом державного бюджету відповідно на реалізацію проектів, програм та заходів, визначених пунктами 1 і 12 частини четвертої статті 30 Бюджетного кодексу України, програм бюджетної підтримки Європейського Союзу (на підтримку швидкого відновлення України та здійснення заходів, передбачених відповідними угодами про фінансування з Європейським Союзом), включаючи здійснення заходів з відновлення України та ліквідації наслідків збройної агресії Російської Федерації проти України".

2

1.5. У статті 35 законопроекту пункти 2, 3 і 4 замінити пунктом 2 такого змісту:

"2) залишку коштів, джерелом формування яких були доходи державного бюджету, визначені пунктом 1 частини другої статті 24² Бюджетного кодексу України, що надійшли у попередні роки та не використані у 2023 році".

1.6. Статтю 35 законопроекту викласти в такій редакції:

"Стаття 35. Установити, що у 2024 році, як виняток з положень статті 24² Бюджетного кодексу України, за рішенням Кабінету Міністрів України на фінансове забезпечення заходів, визначених:

1. Пунктом 1 частини четвертої статті 3 Закону України "Про джерела фінансування дорожнього господарства України" (з відкриттям у разі потреби нової бюджетної програми для Державного агентства відновлення та розвитку інфраструктури України), спрямовуються кошти спеціального фонду державного бюджету, сформовані за рахунок:

1) залишку коштів, джерелом формування яких були надходження Державного агентства відновлення та розвитку інфраструктури України, одержані за рахунок запозичень, залучених під державні гарантії у попередні роки;

2) залишку коштів, джерелом формування яких були надходження спеціального фонду державного бюджету, передбачені на здійснення заходів, визначених пунктом 4 частини третьої статті 24² Бюджетного кодексу України;

який утворився на 1 січня 2021 року та не використаний у 2021 і 2022 роках на фінансове забезпечення заходів із забезпечення безпеки дорожнього руху відповідно до державних програм і у 2023 році на оновлення рухомого складу для перевезення пасажирів, будівництво та реконструкцію об'єктів інфраструктури суб'єктів господарювання залізничного транспорту державного сектору економіки;

який утворився на 1 січня 2022 року та не використаний у 2022 році на оновлення рухомого складу для перевезення пасажирів та модернізацію залізничної інфраструктури для розвитку пасажирських перевезень і у 2023 році на оновлення рухомого складу для перевезення пасажирів, будівництво та реконструкцію об'єктів інфраструктури суб'єктів господарювання залізничного транспорту державного сектору економіки;

який утворився на 1 січня 2023 року та не використаний у 2023 році на оновлення рухомого складу для перевезення пасажирів, будівництво та реконструкцію об'єктів інфраструктури суб'єктів господарювання залізничного транспорту державного сектору економіки та на фінансове забезпечення заходів функціонування і розвитку внутрішніх водних шляхів та інфраструктури внутрішнього водного транспорту;

3

3) залишку коштів, джерелом формування яких були надходження спеціального фонду державного бюджету, передбачені на здійснення заходів, визначених пунктом 4 частини третьої статті 24² Бюджетного кодексу України, що утворився на 1 січня 2024 року за рахунок коштів, не використаних у 2023 році на оновлення рухомого складу для перевезення пасажирів, будівництво та реконструкцію об'єктів інфраструктури суб'єктів господарювання залізничного транспорту державного сектору економіки, на фінансове забезпечення заходів з розвитку аеродромної інфраструктури, у тому числі завершення будівництва, реконструкції аеродромної та енергетичної інфраструктури, заявної у забезпеченні належного функціонування Міжнародного аеропорту "Львів" імені Данила Галицького, та фінансове забезпечення заходів із забезпечення безпеки дорожнього руху відповідно до державних програм відповідно до статті 30 Закону України "Про Державний бюджет України на 2023 рік";

4) залишку коштів, джерелом формування яких були надходження спеціального фонду державного бюджету, передбачені на здійснення заходів, визначених пунктами 1, 2, 3 та 5 частини третьої статті 24² Бюджетного кодексу України, що утворився на 1 січня 2024 року.

2. Пунктом 2 частини четвертої статті 3 Закону України "Про джерела фінансування дорожнього господарства України", кошти спеціального фонду державного бюджету, сформовані за рахунок залишку коштів, джерелом формування яких були надходження спеціального фонду державного бюджету, передбачені на здійснення заходів, визначених пунктом 2 частини третьої статті 24² Бюджетного кодексу України, що утворився на 1 січня 2024 року (у разі потреби з відкриттям нових бюджетних програм, включаючи трансферти місцевим бюджетам), спрямовуються за субвенцією з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів, що мають на меті відновлення штучних споруд, які перебувають в аварійному стані, який підтверджено за результатами їх обстеження, проведеного відповідно до статті 39² Закону України "Про регулювання містобудівної діяльності".

1.7. Законопроект доповнити статтею 40 такого змісту:

"Стаття 40. Установити, що у 2024 році, як виняток з положень пункту 3 частини першої статті 90 Бюджетного кодексу України, фінансове забезпечення бюро судово-медичної експертизи до завершення передачі їх цільних майнових комплексів з комунальної у державну власність або до завершення процедури реорганізації (ліквідації) комунальних закладів здійснюється з обласних бюджетів та бюджету міста Києва".

1.8. Абзац шістнадцятий пункту 3 розділу "Прикінцеві положення" законопроекту виключити.

1.9. Абзац сімнадцятий пункту 3 розділу "Прикінцеві положення" законопроекту виключити.

4

1.10. Пункт 3 розділу "Прикінцеві положення" законопроекту доповнити абзацом такого змісту:

"частини першої статті 101 Закону України "Про електронні комунікації" від 16 грудня 2020 року № 1089-ІХ".

1.11. Збільшити доходи загального фонду проекту державного бюджету на 2024 рік у додатку № 1 до законопроекту за кодом 11020000 "Податок на прибуток підприємств" на 9.900.000 тис. грн (з урахуванням розгляду

розгляду Верховною Радою України проекту Закону України про внесення зміни до підрозділу 4 розділу XX "Перехідні положення" Податкового кодексу України щодо обов'язковості оподаткування банків за реєстр. № 9656-д), зменшивши на таку саму суму фінансування загального фонду проекту державного бюджету на 2024 рік у додатку № 2 до законопроекту за кодом 401000 "Запозичення", граничний обсяг дефіциту загального фонду проекту державного бюджету на 2024 рік, граничний обсяг державного боргу на 31 грудня 2024 року (з уточненням відповідних підсумкових показників у цих додатках та статтях 1 і 5 законопроекту).

1.12. Внести такі зміни до витраток проекту державного бюджету на 2024 рік у додатку № 3 до законопроекту (з уточненням відповідних підсумкових показників у цьому додатку та внесенням відповідних змін до додатків № 5 і № 7 до законопроекту) за загальним фондом:

1.12.1. збільшити витрати споживання за бюджетною програмою "Забезпечення здійснення правосуддя місцевими, апеляційними судами та функціонування органів і установ системи правосуддя" (код 0501020) на 52.428,6 тис. грн (з них оплата праці – на 42.825,8 тис. грн) для Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та витрати споживання за бюджетною програмою "Забезпечення засад функціонування незалежної судової влади" (код 5981010) на 9.727,7 тис. грн (з них комунальні послуги та енергоносії – на 1.973 тис. грн), зменшивши витрати розвитку за бюджетною програмою "Забезпечення здійснення правосуддя місцевими, апеляційними судами та функціонування органів і установ системи правосуддя" (код 0501020) на 62.156,3 тис. грн;

1.12.2. збільшити витрати розвитку за бюджетною програмою "Наукова і науково-технічна діяльність закладів вищої освіти та наукових установ" (код 2201040) на 94.488,9 тис. грн та зменшити на таку саму суму витрати споживання за цією бюджетною програмою;

1.12.3. збільшити витрати за бюджетною програмою "Надання освіти закладами загальної середньої освіти державної форми власності та освітніх послуг державною установою для осіб, які перебувають у закладах охорони здоров'я" (код 2201100) на 154.647,5 тис. грн (у тому числі витрати споживання – на 152.147,5 тис. грн (з них оплата праці – на 118.578,2 тис. грн), комунальні послуги та енергоносії – на 429,5 тис. грн), витрати розвитку – на 2.500 тис. грн), витрати споживання за бюджетною програмою

5

"Забезпечення діяльності Національного центру "Мала академія наук України", надання позашкольній освіті державними закладами позашкольній освіті, заходи з позашкольній освіти, проведення всеукраїнських та міжнародних олімпіад у сфері освіти" (код 2201120) на 28.921,6 тис. грн, витрати споживання за бюджетною програмою "Здійснення методичного та аналітичного забезпечення діяльності закладів освіти" (код 2201170) на 20.000 тис. грн (з них оплата праці – на 16.393,5 тис. грн), витрати розвитку за бюджетною програмою "Загальнодержавні заходи у сфері освіти" (код 2201260) на 56.412,9 тис. грн, зменшивши витрати розвитку за бюджетною програмою "Фонд розвитку закладів фахової передвищої та вищої освіти" (код 2201140) на 259.982 тис. грн;

1.12.4. зменшити витрати розвитку загальною у сумі 384.345,2 тис. грн за такими бюджетними програмами: "Забезпечення здійснення правосуддя місцевими, апеляційними судами та функціонування органів і установ системи правосуддя" (код 0501020) – на 237.843,7 тис. грн, "Здійснення прокурорської діяльності, підготовка та підвищення кваліфікації працівників органів прокуратури" (код 0901010) – на 119.200 тис. грн, "Ведення лісового і мисливського господарства, охорона і захист лісів в лісовому фонді" (код 2709060) – на 8.644,9 тис. грн, "Управління та випробування космічних засобів" (код 6381050) – на 18.656,6 тис. грн; при цьому збільшити витрати споживання за бюджетною програмою "Освітня субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам" (код 2211190) на 384.345,2 тис. грн;

1.12.5. збільшити витрати споживання за бюджетною програмою "Керівництво та управління у сфері державних фінансових гарантій медичного обслуговування населення" (код 2308010) на 5.111,1 тис. грн (з них оплата праці – на 4.189,4 тис. грн) та зменшити витрати розвитку за бюджетною програмою "Реалізація програм державних гарантій медичного обслуговування населення" (код 2308060) на 5.111,1 тис. грн;

1.12.6. найменування бюджетної програми за кодом 2501450 викласти в такій редакції: "Оздоровлення і відпочинок дітей, які потребують особливої уваги і підтримки, в дитячих оздоровчих таборах МДЦ "Артек", ДЦ "Молюда гвардія" і в дитячих закладах, що містяться в Державному реєстрі майнових об'єктів оздоровлення та відпочинку дітей";

1.12.7. збільшити витрати споживання за бюджетною програмою "Керівництво та управління діяльністю у зоні відчуження" (код 2708010) на 2.096 тис. грн (при цьому збільшити витрати на оплату праці на 4.838,6 тис. грн) та скоротити витрати розвитку у сумі 2.096 тис. грн за цією бюджетною програмою;

1.12.8. зменшити витрати розвитку за бюджетною програмою "Фонд розвитку закладів загальнодержавного значення, в тому числі їх будівництво" (код 3801280) на 573.884 тис. грн (у частині витраток на реконструкцію першої черги Меморіального комплексу пам'яті жертв Голодомору в Україні з будівництвом другої черги Національного музею "Меморіал жертв

6

Голодомору" Меморіального комплексу пам'яті жертв Голодомору в Україні) та збільшити на таку саму суму витрати споживання за бюджетною програмою "Соціальний захист осіб з інвалідністю" (код 2507110) для забезпечення окремих категорій громадян, передусім інвалідів із числа військовослужбовців, які втратили функціональні можливості кінцівки або кінцівок, виробами підвищеної функціональності;

1.12.9. збільшити витрати розвитку за бюджетною програмою "Утилізація твердого ракетного палива" (код 6381120) на 376.029,3 тис. грн та зменшити на таку саму суму витрати за бюджетною програмою "Резервний фонд" (код 3511030);

1.12.10. зменшити витрати за бюджетною програмою "Керівництво та управління у сфері економічної безпеки" (код 6491010) на 409.076 тис. грн (у тому числі витрати споживання – на 321.076 тис. грн (з них оплата праці – на 171.065,6 тис. грн), витрати розвитку – на 88.000 тис. грн), збільшивши витрати розвитку за бюджетною програмою "Керівництво та управління у сфері митної політики" (код 3506010) на 20.582,2 тис. грн і передбачивши Міністерству фінансів України (для Державної митної служби України) витрати розвитку за новою бюджетною програмою "Реалізація заходів з облаштування пунктів пропуску залізничного сполучення" у сумі 388.493,8 тис. грн.

2. Кабінету Міністрів України при підготовці проекту Закону України про Державний бюджет України на 2024 рік до другого читання:

2.1. Уточнити положення та показники законопроекту з урахуванням стану розгляду і прийняття Верховною Радою України проекту Закону України про внесення змін до розділу VI Бюджетного кодексу України щодо забезпечення підтримки обороноздатності держави та розвитку оборонно-промислового комплексу України (реєстр. № 10037), зокрема щодо:

2.1.1. зарахування у 2024 році, як виняток з положень пункту 1 частини другої статті 29 та пункту 1 частини першої статті 64 Бюджетного кодексу України, податку на доходи фізичних осіб (крім податку, визначеного пунктом 1 частини другої статті 29 цього Кодексу, та податку від оподаткування доходів у вигляді грошового забезпечення, грошових винагород та інших виплат, одержаних військовослужбовцями, поліцейськими та особами рядового і начальницького складу, що сплачується (перераховується) згідно з Податковим кодексом України на відповідній території України (крім території міст Києва та Севастополя), до загального фонду державного бюджету у розмірі 21 відсоток, до загального фонду бюджетів сільських, селищних, міських територіальних громад – у розмірі 64 відсотки;

2.1.2. зупинення на 2024 рік дії статей 98 і 99 Бюджетного кодексу України щодо передачі реверсної дотації з місцевих бюджетів до державного бюджету;

7

2.1.3. розподілу частини додаткової дотації на здійснення повноважень органів місцевого самоврядування на деокупованих, тимчасово окупованих та інших територіях України, що знашли негативного впливу у зв'язку з повномасштабною збройною агресією Російської Федерації, для компенсації зменшення ресурсів загального фонду місцевих бюджетів у 2024 році порівняно з 2021 роком у зв'язку із зарахуванням у 2024 році частини податку на доходи фізичних осіб від оподаткування доходів у вигляді грошового забезпечення, грошових винагород та інших виплат, одержаних військовослужбовцями, поліцейськими та особами рядового і начальницького складу, що сплачується (перераховується) згідно з Податковим кодексом України на відповідній території України, до спеціального фонду державного бюджету.

2.2. Розглянути можливість збільшення доходів проекту державного бюджету на 2024 рік, зокрема:

2.2.1. за кодом 13030800 "Рентна плата за користування надрами для видобування природного газу";

2.2.2. за кодом 14070000 "Податок на додану вартість з везених на митну територію України товарів".

2.3. Визначитися щодо доцільності врегулювання питання щодо сплати господарськими товариствами, 50 і більше відсотків акцій (часток) яких належать акціонерному товариству "Національна акціонерна компанія "Нафтогаз України", дивідендів за результатами фінансово-господарської діяльності за 2023 рік у порядку, передбаченому частиною четвертою статті 20 законопроекту.

2.4. Визначитися щодо доцільності унормування у законопроекті питання зарахування у 2024 році до спеціального фонду державного бюджету коштів, одержаних від зростання стартової ціни на аукціоні з продажу права на укладання договорів на право спеціального використання водних біоресурсів у рибогосподарських водних об'єктах (їх частинах) шляхом електронних торгів, із спрямуванням таких коштів на здійснення заходів з відтворення водних біоресурсів та селекційно-племенну роботу у сфері аквакультури.

2.5. Опрацювати питання щодо додаткового фінансового забезпечення у 2024 році заходів функціонування і розвитку внутрішніх водних шляхів та інфраструктури внутрішнього водного транспорту та придбання швидкісних морських пошукково-рятувальних суден для казенного підприємства "Морська пошукково-рятувальна служба" за рахунок залишків коштів, джерелом формування яких були надходження спеціального фонду державного бюджету; передбачені на здійснення заходів, визначених пунктом 4 частини третьої статті 24² Бюджетного кодексу України, які утворилися на 1 січня 2023 року та не використані у 2023 році на фінансове забезпечення заходів функціонування і розвитку внутрішніх водних шляхів та інфраструктури

8

внутрішнього водного транспорту; передбачені на здійснення заходів, визначених пунктом 5 частини третьої цієї статті, які утворилися на 1 січня 2024 року (із внесенням відповідних змін до статей 12, 14 і 35 законопроекту).

2.6. Опрацювати питання щодо уточнення редакції абзацу третьої частини статті 27 законопроекту в частині спрямування у 2024 році коштів, отриманих до спеціального фонду державного бюджету за рахунок джерел, визначених пунктом 5¹ частини третьої статті 29 Бюджетного кодексу України, за бюджетною програмою "Забезпечення медичних заходів окремих державних програм та комплексних заходів програмного характеру" (код 2301400) додатково на закупівлю лікарських засобів (у тому числі тих засобів, що підлягають закупівлі відповідно до договорів керованого доступу).

2.7. Розглянути можливість доповнення частини четвертої статті 28 законопроекту новим абзацом такого змісту:

"будівництво (нове будівництво, реконструкцію, реставрацію, капітальний ремонт, розроблення проектної (проектно-кошторисної) документації, поточний ремонт) закладів охорони здоров'я для забезпечення надання медичної та реабілітаційної допомоги особам, постраждалим внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України".

2.8. Визначитися щодо доцільності спрямування коштів фонду ліквідації наслідків збройної агресії у виняткових випадках на забезпечення потреб оборони та за необхідності запропонувати відповідні зміни до статті 28 законопроекту.

2.9. Опрацювати питання щодо необхідності додаткового законодавчого унормування в законопроекті порядку здійснення у 2024 році за спеціальним фондом державного бюджету заходів з відновлення України та подолання наслідків, спричинених повномасштабною збройною агресією Російської Федерації проти України, за рахунок надходжень від Європейського Союзу, урядів іноземних держав, міжнародних організацій, донорських установ, отриманих на безоплатній та безворотної основі на реалізацію таких заходів.

2.10. Уточнити редакцію статті 34 законопроекту з метою приведення у відповідність із предметом регулювання законопроекту, зокрема в частині застосування положень цієї статті виключно у 2024 році.

2.11. Розглянути можливість збереження на рахунках відповідних місцевих бюджетів на кінець 2023 року залишків коштів за субвенцією, наданою відповідно до пункту 2 частини третьої статті 24² і статті 103¹ Бюджетного кодексу України, та їх використання у 2024 році з урахуванням цільового призначення субвенції (із внесенням відповідних змін до статті 35 законопроекту).

2.12. Опрацювати питання щодо можливості збільшення/передбачення обсягу надання гарантій компенсації шкоди, заподіяної внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України та воєнних дій на території України, фрахтувальникам, операторам та/або власникам морських суден та суден внутрішнього плавання, що ходять під прапором України та під прапорами іноземних держав, а також вантажовласникам, вантажі яких перевозяться на зазначених суднах, за рахунок коштів резервного фонду державного бюджету та за необхідності запропонувати відповідні зміни до статті 39 законопроекту.

2.13. Проаналізувати доцільність запровадження нових підходів щодо визначення умов оплати праці на основі класифікації посад для державних службовців Апарату Верховної Ради України, Національного антикорупційного бюро України, Державного бюро розслідувань, Національного агентства з питань запобігання корупції, Антимонопольного комітету України, Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, зважаючи на особливі повноваження та функції відповідних державних органів.

2.14. Визначитися щодо можливості та доцільності збільшення/передбачення видатків проекту державного бюджету на 2024 рік за врахованими частково пропозиціями народних депутатів України та комітетів Верховної Ради України у таблиці пропозицій суб'єктів права законодавчої ініціативи до законопроекту (виходячи з наявних фінансових ресурсів державного бюджету та за результатами оцінювання обгрунтованості додаткової потреби у бюджетних коштах), а саме:

2.14.1. за бюджетною програмою "Наукова і науково-технічна діяльність у сфері державного управління, стратегічних проблем внутрішньої та зовнішньої політики і з питань посередництва та примирення при вирішенні колективних трудових спорів (конфліктів)" (код 0301080);

2.14.2. за новою бюджетною програмою для проведення лікування, медичної та соціальної реабілітації військовослужбовців та прирівняних до них осіб у Клінічній лікарні "Феофанія" для Державного управління справами;

2.14.3. за бюджетною програмою "Протипізоотичні заходи та участь у Всесвітній організації охорони здоров'я тварин (МФБ)" (код 0412020);

2.14.4. за бюджетною програмою "Підготовка кадрів у сфері статистики закладом вищої освіти та забезпечення діяльності його баз практики" (код 0414090);

2.14.5. за бюджетною програмою "Керівництво та управління у сфері експортного контролю" (код 1208010);

2.14.6. за бюджетною програмою "Наукова і науково-технічна діяльність закладів вищої освіти та наукових установ" (код 2201040);

2.14.7. за бюджетною програмою "Надання освіти закладами загальної середньої освіти державної форми власності та освітніх послуг державною установою для осіб, які перебувають у закладах охорони здоров'я" (код 2201100);

2.14.8. за бюджетною програмою "Виплата академічних стипендій студентам (курсантам), аспірантам, докторантам закладів фахової передвищої та вищої освіти" (код 2201190);

2.14.9. за бюджетною програмою "Загальнодержавні заходи у сфері освіти" (код 2201260);

2.14.10. за бюджетною програмою "Фізична і спортивна підготовка учнівської та студентської молоді" (код 2201310);

2.14.11. за новою бюджетною програмою для забезпечення реалізації проекту "Міжнародний науковий центр "Обсерваторія" – платформа розвитку екологічної інфраструктури транскордонного Карпатського регіону" для завершення будівництва Міжнародного наукового центру "Обсерваторія" для Міністерства освіти і науки України;

2.14.12. за бюджетною програмою "Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на створення навчально-практичних центрів сучасної професійної (професійно-технічної) освіти" (код 2211210);

2.14.13. за бюджетною програмою "Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на облаштування безпечних умов у закладах, що надають загальну середню освіту" (код 2211310), розглянувши можливість доповнення її найменування словами "закладах професійної (професійно-технічної) освіти та закладах вищої освіти" та визначення іншого головного розпорядника коштів державного бюджету за цією бюджетною програмою;

2.14.14. за бюджетною програмою "Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на придбання обладнання, модернізації (проведення реконструкцій та капітального ремонту) ідален (харчоблоків) закладів загальної середньої освіти" (код 2211330), замінивши в її найменуванні слова "придбання обладнання" словами "створення та", а також визначивши головним розпорядником коштів державного бюджету за цією бюджетною програмою Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України (загальнодержавні видатки та кредитування);

2.14.15. за бюджетною програмою "Спеціалізована медична допомога, що надається закладами охорони здоров'я наукових установ та закладів вищої освіти" (код 2301170) у частині видатків розвитку державного некомерційного підприємства "Національний інститут раку";

2.14.16. за бюджетною програмою "Забезпечення медичних заходів окремих державних програм та комплексних заходів програмного характеру" (код 2301400);

2.14.17. за бюджетною програмою "Реалізація програми державних гарантій медичного обслуговування населення" (код 2308060), опрацювавши питання застосування при розрахунку тарифів на медичні і реабілітаційні послуги, які включають у тому числі лікування усіх військовослужбовців, осіб рядового та начальницького складу, які отримали травму (поранення, контузію, каліцтво), пов'язану із захистом Батьківщини під час ведення бойових дій, для повного покриття такого лікування із забезпеченням усіма необхідними лікарськими та реабілітаційними засобами підвищеного коригувального коефіцієнта, що є не меншим за 3,0;

2.14.18. за новою бюджетною програмою "Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на закупівлю медичного обладнання та здійснення ремонтно-відновлювальних робіт приміщень лікувальних закладів охорони здоров'я на прифронтових та деокупованих територіях" для Міністерства охорони здоров'я України (загальнодержавні видатки та кредитування);

2.14.19. за новою бюджетною програмою "Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на забезпечення посиленого п'ятиразового харчування військовослужбовців, осіб рядового та начальницького складу під час реабілітації в лікувальних і реабілітаційних закладах" для Міністерства охорони здоров'я України (загальнодержавні видатки та кредитування);

2.14.20. за новою бюджетною програмою "Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на облаштування безпечних умов у закладах охорони здоров'я" для Міністерства охорони здоров'я України (загальнодержавні видатки та кредитування);

2.14.21. за бюджетною програмою "Керівництво та управління у сфері реалізації політики щодо соціального захисту населення та захисту прав дітей" (код 2509010);

2.14.22. за бюджетною програмою "Керівництво та управління у сфері геологічного вивчення та використання надр" (код 2704010);

2.14.23. за бюджетною програмою "Підтримка у безпечному стані блоків та об'єкта "Укриття" та заходи щодо зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС" (код 2708120) для сплати Пенсійному фонду України фактичних витрат на виплату і доставку пенсійних виплат особам, яким пенсія призначена на пільгових умовах, у сумі 150.090,9 тис. грн;

2.14.24. за новою бюджетною програмою для забезпечення виконання судових рішень для Міністерства аграрної політики та продовольства України;

2.14.25. за бюджетною програмою "Забезпечення розслідування авіаційних подій та інцидентів з цивільними повітряними суднами Національним бюро" (код 3101590);

2.14.26. за новою бюджетною програмою "Фінансова підтримка казенного підприємства "Морська поштово-рятувальна служба" для Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України;

2.14.27. за новою бюджетною програмою "Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на відновлення об'єктів критичної інфраструктури" для Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України (загальнодержавні видатки та кредитування);

2.14.28. за бюджетною програмою "Здійснення заходів державної молодіжної політики та утвердження української національної та громадянської ідентичності" (код 3401070);

2.14.29. за бюджетною програмою "Керівництво та управління у сфері фінансового контролю" (код 3505010);

2.14.30. за новою бюджетною програмою "Реалізація заходів з облаштування пунктів пропуску залізничного сполучення" для Міністерства фінансів України (для Державної митної служби України);

2.14.31. за бюджетною програмою "Додаткові дотації з державного бюджету місцевим бюджетам" (код 3511060) у частині додаткової дотації з державного бюджету бюджету Славутицької міської територіальної громади на забезпечення утримання соціальної інфраструктури міста Славутича;

2.14.32. за бюджетною програмою "Підготовка кадрів для сфери культури і мистецтва закладами фахової передвищої та вищої освіти" (код 3801160) у частині видатків розвитку;

2.14.33. за бюджетною програмою "Наукова і науково-технічна діяльність наукових установ Національної академії наук України" (код 6541030).

2.15. Визначитися щодо доцільності передбачення коштів на виробництво (створення) та розповсюдження телевізійних фільмів та серіалів у складі бюджетної програми "Державна підтримка кінематографії" (код 0419030) та за необхідності зменшити відповідні видатки або скоротити їх у повному обсязі.

2.16. Передбачити Міністерству соціальної політики України (як головному розпоряднику коштів державного бюджету) видатки за новою бюджетною програмою на функціонування новоствореної Державної служби України у справах дітей (визначивши її відповідальним виконавцем такої програми у складі цього міністерства) відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 29 вересня 2023 року № 1048 "Деякі питання Державної служби у справах дітей".

2.17. Визначитися щодо доцільності збільшення видатків за бюджетною програмою "Розвиток системи соціальних послуг" (код 2501370)

за рахунок зменшення видатків за бюджетною програмою "Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на створення мережі спеціалізованих служб підтримки осіб, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі" (код 2511240).

2.18. Проаналізувати обгрунтованість обсягу видатків, передбачених Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку з бюджетною програмою "Керівництво та управління у сфері фондового ринку" (код 6151010), відповідно до повноважень цього державного органу та за результатами зазначеного аналізу зменшити такі видатки (орієнтовно не менше ніж на 80.000 тис. грн), спрямувавши вивільнені кошти Міністерству фінансів України (для Державної митної служби України) за новою бюджетною програмою "Реалізація заходів з облаштування пунктів пропуску залізничного сполучення".

2.19. Врегулювати питання щодо визначення граничної чисельності працівників центрального апарату і територіальних управлінь Бюро економічної безпеки України на 2024 рік (орієнтовно не більше 1400 осіб), виходячи з видатків за бюджетною програмою "Керівництво та управління у сфері економічної безпеки" (код 6491010), передбачених у додатку № 3 до законопроекту, з урахуванням зменшення таких видатків відповідно до пункту 1 цих Бюджетних висновків.

2.20. Опрацювати питання щодо можливості здійснення згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2022 року № 168 "Питання деяких виплат військовослужбовцям, особам рядового і начальницького складу, поліцейським та їх сім'ям під час дії воєнного стану" виплат співробітникам Служби судової охорони за період з 24 лютого 2022 року по 20 січня 2023 року та за необхідності передбачити відповідні кошти.

2.21. Проаналізувати показники щодо розподілу видатків на забезпечення здійснення правосуддя місцевими, апеляційними судами та функціонування органів і установ системи правосуддя (додаток № 7 до законопроекту), опрацювавши пропозиції № 1618 і № 1620 у таблиці пропозицій суб'єктів права законодавчої ініціативи до законопроекту та за необхідності запропонувати уточнення таких показників у межах визначених законопроектом видатків за бюджетною програмою "Забезпечення здійснення правосуддя місцевими, апеляційними судами та функціонування органів і установ системи правосуддя" (код 0501020) з урахуванням передбачених цими Бюджетними висновками відповідних змін.

2.22. Опрацювати питання щодо обгрунтованості передбаченого у законопроекті обсягу видатків за бюджетною програмою "Державне стимулювання створення індустріальних парків" (код 1201340) та розглянути доцільність здійснення перерозподілу видатків на підтримку бізнесу за

напрямами, визначеними пунктами 16–20 статті 14 законопроекту, у межах коштів, визначених пунктом 11 статті 11 і статтею 36 законопроекту.

2.23. Розглянути можливість здійснення розподілу між місцевими бюджетами освітньої субвенції у додатку № 5 до законопроекту.

2.24. Опрацювати питання щодо погашення заборгованості перед державним бюджетом за середньостроковими позиками, наданими місцевим бюджетам за рахунок коштів єдиного казначейського рахунку, яка знаходиться на обліку в Державній казначейській службі України.

2.25. Додатково опрацювати відхилені пропозиції народних депутатів України та комітетів Верховної Ради України у таблиці пропозицій суб'єктів права законодавчої ініціативи до законопроекту.

Благодійні литовські янголи для України

Власниця кафе Gurinukas Юргу з Григорієм Таргонським.

У литовській Варені є куточок благодійності для України.

Делегація Рокитнівської громади Сарненського району Рівненщини, перебуваючи у справах у литовському місті Варена, вкотре переконалася, що литовці підтримують Україну. Ось що розповів голова Рокитнівської громади Григорій Таргонський:

— Перебуваючи декілька днів у Варенському краї, відчули особливу турботу та допомогу від простих жителів цієї прекрасної країни. Для прикладу, власницю місцевого кафе Gurinukas Юргу всі знають як щиру прихильницю України, яка дуже багато допомагає нашому народу. Чимало речей у її закладі мають українську символіку. Є тут і куток із янголами, кошти з продажу яких перераховують на рахунок благодійного фонду в Україні. Така підтримка від литовських друзів справді додає нашим воїнам та всім українцям мотивації, сил і віри в Перемогу. Дякуємо, Литво!

Олександра ЮРКОВА.

Рівне.

Фото Світлани КИБУКЕВИЧ.

Ще один індустріальний парк внесли до реєстру

Індустріальний екопарк НЕМПУ UA Привільненської громади внесено до Єдиного реєстру індустріальних парків України.

Упродовж року Рівненська ОВА сприяла в проходженні всіх відповідних процедур на рівні уряду та Верховної Ради України. Також допомогла з підключенням парку до необхідної інфраструктури.

— Дякую Мініекономіки і Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку та його голові Дмитру Кисилевському за підтримку, — сказав начальник Рівненської ОВА Віталій Коваль.

Керівник області розповів, що в планах — розмістити там нові об'єкти з переробки вторинних ресурсів, виробництва продуктів, текстильних легкої промисловості, будівельних, меблевих матеріалів тощо. Створення НЕМПУ UA фор-

муватиме сприятливий інвестиційний клімат, підвищить рівень інноваційної та інвестиційної спроможності регіону, створить майже 1400 нових робочих місць та дасть можливість здійснювати науково-дослідну та проектну діяльність.

Олександра ЮРКОВА.

Рівне.

Новоукраїнська громада: «В єднанні — сила!»

Тут знають, як можна зробити присутнім навіть занедбані території. А місцевий лідер об'єднав людей, що дозволило зробити громаду однією з найуспішніших в області. Мова — про Новоукраїнську громаду, що на Кіровоградщині.

ДОВІДКОВО

До складу Новоукраїнської міської громади входять 16 населених пунктів. Населення становить 19 429 осіб, із них сільського — 16 080, сільського — 3 349. Площа громади — 44 873 га.

Одні з перших «пішли в реформу»

На думку очільника громади, довгий час місцеве самоврядування відігравало досить формальну роль у процесах управління, адже більшість податків, які збирали з місцевих підприємств, спрямовувалися до державного бюджету. Для реалізації навіть немасштабних проектів необхідно було заручитися підтримкою народних депутатів, Кабміну та інших представників вищих органів влади.

«Були випадки, коли навіть маючи кошти на рахунках, не можна було ремонтувати водогін, дорогу чи тротуар. Децентралізація дозволила почути жителів громади і разом із ними змінювати життя в тому напрямку, як це бачать вони», — зазначає міський голова Новоукраїнки, голова Всеукраїнської асоціації об'єднаних територіальних громад Олександр КОРИННИЙ. — Вивчаючи досвід самоуправління європейських міст, я зрозумів, що це забезпечило їм стрімкий розвиток, сприяло позитивним економічним і політичним змінам».

Одразу після початку реформи місцевого самоврядування, в 2015 році, Новоукраїнська міська рада розпочала перемовини щодо об'єднання з навколишніми сільськими громадами. До ОТГ увійшли Новоукраїнка та 11 сусідніх сіл. Усвідомлення, що територію об'єднує не лише назва, а й нове спільне бачення майбутніх перспектив, стало відмінною рисою новоствореного адміністративно-територіального об'єднання. У 2020-му до нього приєднались ще чотири громади.

У 2017 році діяльність міської влади Новоукраїнської ОТГ визнана найбільш прозорою в Україні за результатами досліджень Всеукраїнської коаліції «Прозорі ради» — об'єднання громадських активістів, створеного Центром «Ейдос», яке здійснює моніторинг виконання місцевими радами антикорупційних норм.

Як змінилося життя

«Реформа місцевого самоврядування змінила сутність і призначення влади. Раніше влада уособлювала в собі повноваження, можливості та примус, а нині — це сервіс, вона надає жителям послуги, займається розвитком територій. Найперше, з чого почала Новоукраїнська громада — написала Стратегію розвитку», — розповів Олександр Коринний.

«З 2016 року громада забезпечує стабільну роботу більшості закладів соціальної сфери, які діють на її території: освіти, первинної медицини, культури, спорту. З 2021 року в підпорядкуванні міської ради перебувають усі медичні заклади громади. Є покращення. Є розвиток», — запевняє він.

Власноруч та завдяки державно-громадському партнерству

За роки децентралізації тут отримали чимало прикладів успішної реалізації проекту — як за кошти власного бюджету, так і з залученням фінансів із державного кошторису та міжнародних фондів.

Реконструювали центральні очисні споруди міста. За кошти міського бюджету проклали або відремонтували тротуари до всіх соціально важливих об'єктів. Для потреб ЖКГ придбали автовежу, грейдер, екскаватор-навантажувач, інше обладнання. За підтримки партнерів Програми USAID DOBRE провели комплекс покращення послуг поводження з ТПВ, зокрема — придбали сміттевоз та баки для роздільного збирання відходів, облаштували майданчики для сміттєвих баків.

За ініціативи спільноти створили майже 40 розважально-спортивних локацій, сучасний спортивний майданчик «Basket», скейт-парк та майданчик зі штучним покриттям. З'явилися локації для громадської активності: Центр розвитку ініціатив молоді, Інститут розвитку громади та MAM-центр (Простір для мобільних активних мам).

Залученість мешканців до розвитку є важливою

Залучення жителів до розвитку громади через впровадження механізмів участі є важливим елементом її життєдіяльності. Від громадян надходять ініціативи щодо створення та реалізації проектів та пріоритетів їх реалізації. Вони є відображенням найбільш важливих потреб жителів громади.

«Одним із таких механізмів став конкурс мініпроектів «Влада і громада — разом!». В його рамках жителі пропонують до розгляду власні ініціативи покращення інфраструктури. Але мають внести власну частку в реалізацію проектів — кошти, виконання робіт чи придбання матеріалів. Як показує практика, це не лише задовольняє потреби мешканців ТГ, а й сприяє їхній подальшій ініціативності, впливає на усвідомлення більшої цінності створеного. Коли люди самі працювали над створенням дитячого майданчика, кучотка відпочинку — вони не допустять його псування, дбайливо ставитимуться до майна. В рамках реалізації поданих мініпроектів створено 41 нову локацію», — розповів Олександр Коринний.

Нічого для молоді без молоді

Особливу активність у громаді проявляють діти та молодь. Вони не лише генерують ідеї, а й беруть безпосередню участь у їх реалізації. Робота з молоддю — ключ до розв'язання багатьох проблем, вважають у громаді.

«Нічого для молоді без молоді» — це і про спорт, і про науку, і про смарт-сортування відходів... Це проекти на мільйони гривень, якими управляють самі діти», — поділився досвідом Олександр Коринний. — Першою молодіжною ініціативою став універсальний дитячий майданчик «Basket», а

одним з останніх — молодіжний центр «2room», у якому молодь віднайшла партнерів із фонду ГО «Слов'янський культурний центр «Задзеркалля». Фонд майже повністю профінансував створення молодіжного центру, включаючи ремонт та придбання обладнання. Ідея — залучити молодь до активної участі в житті громади — була проста, та втілити її було складно. Для цього створили окрему молодіжну систему проектного менеджменту, де дітей вчили цього волонтери Корпусу миру. Пізніше приєднались тренери з різних проектів та громадських об'єднань. Нині діти вмюють писати проекти, оформляють документи й навіть знаходять гроші. І все це роблять безплатно, на самій лише ініціативі».

ФАКТ

Найбільше видатків із бюджету отримує освітня галузь — понад 60%, а найбільші надходження становить ПДФО — 52,6%.

Кількість медичних послуг зростає

Міська лікарня перейшла у власність громади 2021 року. Заклад обслуговує 39,2 тисячі осіб. Цьогоріч підписано договори з НСЗУ за 19 пакетами медичних послуг (у 2021-му було 12). У лікарні є кисневі станція та рампа, працює комп'ютерний томограф, потужні генератори роблять її енергонезалежною, повідомив виконувач обов'язків директора лікарні Петро Гинькут. Проведено ремонтні покриттєві всіх відділень та харчоблоку, заміну опалювальних котлів. Вирішено питання водозабезпечення. З початком війни облаштовано укриття з операційними, пологовою залогою, палатами для пацієнтів, кімнатами для персоналу.

У питаннях медицини громада активно співпрацює з благодійниками, в тому числі — міжнародними, що є додатковим ресурсом. У межах проекту «Ефективне управління мережею медичних закладів в умовах децентралізації» за підтримки «U-LEAD з Європою» лікарня отримала технічну та консультативну підтримку, зокрема — «Скриньку здоров'я громади» та необхідні медичні засоби.

Черговим кроком назустріч медикам та пацієнтам стане реконструкція поліклініки та приймального відділення. Проект оцінюється у майже 70 мільйонів гривень, його відібрано для реалізації в рамках Програми з відновлення України. Субвенція з державно-

го бюджету становитиме майже 58 мільйонів гривень, ще понад 11 мільйонів гривень оплатить громада.

Лікарів забезпечують житлом. Торік за кошти міського бюджету придбали для завідувача відділення інтенсивної терапії трикімнатну службову квартиру. В планах — придбання ще однієї. Ще чотири квартири для проживання лікарів облаштували у вільному приміщенні на території лікарні.

Не забезпечені житлом лікарі отримують з міського бюджету допомогу на проживання в розмірі 6,5 тисячі гривень щомісяця. Завдяки такій політиці за останні два роки до роботи в лікарні вдалося залучити 15 лікарів різних спеціальностей.

«Придбання житла та надання додаткових стимулів для медичних працівників — гарна мотивація для спеціалістів прийти працювати в громаду», — зазначив Петро Гинькут.

Обирали батьки та вчителі, а виграла — діти

До 2017 року школа №4 була депресивною, діти не хотіли сюди ходити. Ситуація змінилась, коли директора школи батьки та громадськість обрали на конкурсній основі. Змінилося ставлення до учнів, батьків, педагогів. Нова команда спільно виробила цінності, пріоритети, стратегію розвитку.

ЦИФРА

Бюджет громади в 2016 році становив 64 млн грн, а в 2017-му — вже 132 млн грн. Позитивна динаміка збереглася і надалі: на кінець 2022-го кошторис громади зріс до 243 млн грн.

«Коллектив разом із батьками створив ініціативну групу та взяв участь у конкурсній мініпроектів «Влада і громада — разом», створивши майданчик «Еко-казка». Локація покращила благоустрій прилеглої території та стала комунікаційним майданчиком для різномірних верств населення. Тут проходять посиденьки, перегляди кінофільмів та мультфільмів. Разом дбаємо про довкілля», — розповіла Тетяна Артюшина.

Працюють громадські ініціативи

Громадська організація «В єднанні — сила!» згуртувала 24 жінок, які займаються реалізацією проектів і програм, спрямованих на розв'язання соціальних проблем молоді та жінок, а з лютого 2022-го — і ВПО.

Керівниця ГО Ніна Мазур поділилася думками щодо впливу реформи на життя громади: «Децентралізація, на мій погляд, значно розширила можливості реалізації громадських ініціатив, допомогла підвищити громадську активність жителів. Активістки нашої ГО з 2018 року реалізували майже десять соціальних ініціатив, серед яких — «MAM-центр», «Step by Step to Advocacy Youth Event», напровадження молоддю навичок проведення адвокаційних кампаній, «Кіноклуб медіапросвіти з прав людини «Docu club «NA»».

Війна змінила життя

Із початку повномасштабної війни представниця ГО стали волонтерками в центрі надання гуманітарної допомоги, працювали у швейній майстерні, плели сітки, формували і видавали продуктові та гігієнічні набори. Коли кількість переселенців почала стрімко зростати, жінки підготували будинки для їхнього безплатного проживання, відкрили курс емоційно-фізичного розвантаження «Віднова», який відвідують жінки ВПО і волонтерки.

«Ініціативи ми реалізували за підтримки міжнародних фондів та організацій, а більшість із них у партнерстві з місцевою владою, оскільки саме співпраця з органами місцевого самоврядування дає найефективніший результат», — підкреслила керівниця ГО Ніна Мазур.

Згуртувались навколо спільної мети — Перемоги України

Підтримка військовослужбовців, їхніх родин, ВПО — головні завдання для місцевої влади, опора для якої — громадська спільнота.

Спільно з міжнародними організаціями ЮНЕСКО, АСТЕД, ГО «10 квітня» та «Червоний Хрест» створили Центр комплексного проживання для ВПО на 122 місця, а також Центр надання гуманітарної допомоги. В громаді діють психологічний, сімейний та ветеранський хаби. З місцевого бюджету надають допомогу військовим. Прийнято місцеві програми підтримки учасників бойових дій та їхніх родин.

Майже два мільйони гривень передали з власних зарплат працівники виконкому та комунальних закладів на придбання автомобілів, дронів, рацій, електрогенераторів для ЗСУ.

Завдяки допомозі партнерів тут якісніше забезпечують внутрішню перемищені осіб, лікарні отримали медичне обладнання та медикаменти, електрогенератори та інші засоби для організації систем резервного електропостачання тощо.

Наприклад, від «U-LEAD з Європою» громада отримала набір «Освітлення», а також електрогенератори, які забезпечать резервним джерелом електроенергії об'єкти критичної інфраструктури.

В істинності гасла на нашому гербі переконуємося щодня

«Щиро вдячні всім, хто робить внесок у розвиток громади. Всім, хто наближає свою працю Перемогі і, звичайно, нашим воїнам-захисникам, які протистоять ворогу, визволяють нашу землю, дають нам можливість на відносно мирній території жити, працювати, плекати надії на мирне життя у квітучій країні. Гасло на нашому гербі — «В єднанні — сила!» В його істинності переконуємося в особливо важкі періоди життя. Адже будь-яку проблему, будь-яку біду можемо подолати — коли ми згуртовані та об'єднані», — переконаний Олександр Коринний.

Катерина МАТКО,
Петро МЕЛЬНИК.

Кіровоградщина.

Фото громади.

Заради миру Україна готова координувати зусилля з країнами-партнерами

ПОЧАТОК НА 1-Й СТОР.

«Навіть на тлі нових глобальних викликів світ має і надалі докладати зусиль для підтримки імплементації Української формули миру. Голос і позиція Туреччини в цьому важливі», — сказав Володимир Зеленський, висловивши вдячність Туреччині за участь у попередніх консультаціях на рівні радників із національної безпеки та готовність направити представника до Мальти на чергову зустріч, **повідомляє Офіс Президента.**

Володимир Зеленський також відзначив участь турецьких фахівців у першому Форумі оборонних індустрій у Києві та підготовку конференції з відновлення України, яка відбудеться у Туреччині в листопаді. Співрозмовники обговорили подальший розвиток двосторонніх відносин

і наголосили на важливості реалізації всіх домовленостей, досягнутих під час останньої зустрічі президентів у Стамбулі. Глава держави також констатував: незважаючи на зрив російською Чорноморської зернової ініціативи, Україна залишається гарантом глобальної продовольчої безпеки та забезпечує роботу альтернативного гуманітарного маршруту в Чорному морі. Крім того, Володимир Зеленський і Реджеп Таїп Ердоган обговорили ситуацію на Близькому Сході й дійшли згоди щодо необхідності забезпечити захист мирного населення та повагу до гуманітарного права.

Під час бесіди з еміром Катару шейхом Тамімом бін Хамадом Аль Тані глава Української держави подякував за гуманітарну підтримку з боку

Катару, зокрема за 100 мільйонів доларів, виділених на зміцнення українського енергетичного сектору, а також на обладнання для «швидких» та хірургічних відділень тощо. Президент відзначив вагомий посередницький роль Катару в поверненні незаконно депортованих і примусово переміщених українських дітей.

«Тільки те, що ми можемо підтвердити документально, — це близько 20 тисяч викрадених дітей. Це страшна цифра, але реальна ще більша. Тому нам потрібно продовжувати цей трек. Ми готові до подальшої координації та співпраці», — зазначив Володимир Зеленський.

Президент України відзначив зацікавленість Катару в реалізації гуманітарних проєктів першої леди Олени Зеленської щодо відновлення зруйнованих лікарень.

Співрозмовники також обговорили ситуацію на Близькому Сході й погодилися з необхідністю докладання зусиль для деескалації конфлікту, пошуку миру та захисту цивільних. Глава Української держави наголосив на важливості безперешкодного функціонування гуманітарних коридорів для евакуації цивільних громадян та постачання гуманітарних вантажів.

Володимир Зеленський зазначив, що попри глобальні виклики участь країн Затоки дуже важлива для реалізації Української формули миру. Президент подякував за участь катарської делегації в консультаціях радників із питань національної безпеки в Джидді та готовність Катару взяти участь у зустрічі на Мальті, **повідомляє ОП.**

татарстан на колінах

Падишах рамзан кадиров продемонстрував, хто головний в росії. Він змусив татарстан вибачитися за риторику запитання, яке прозвучало на засіданні держради цієї республіки. Депутат азат хамаєв після того, як глава суб'єкта рф за побиття людини надав своєму сину звання героя чечні, поцікавився: в якому правовому полі живуть росіяни?

Реакція виявилася хворобливою і характерною для авторитарного режиму.

Першим перед кадировим вибачився глава татарстану рустам мініханов.

«У татарстані завжди з повагою ставляться до брата чеченського народу і до тих зусиль, які докладала перший президент чечні герої росії ахмад-хаджі кадиров і чинний глава рамзан ахматович для встановлення миру в регіоні та збереження цілісності країни», — бив поклони мініханов.

Далі наступила черга схилити голову для азата хамаєва, який мав сміливість засумнівався, чи діють у росії закони. «Виступаючи на засіданні держради республіки висловив суто особисту думку, яка не була підтримана моїми колегами. Прошу вибачення за свій емоційний вислів, який може нашкодити взаєминам між братніми народами», — слізною каявся депутат, промову якого відразу видалили з сайту парламенту та офіційних соціальних мереж.

Як сталося, що Татарстан з населенням у чотири мільйони осіб, який є шостою економікою серед регіонів росії, поставили на коліна перед кадровим? Чечня нині — це 1,6 млн населення і найбільш дотаційна, 63-та, економіка цієї країни. Але це не заважає главі республіки демонструвати, що він головний у рф і може говорити та робити що завгодно, й путін змушений це терпіти, а інших примушують вибачатися за вихватки кадирова.

Російський політолог Володимир Пастухов, який живе в еміграції, вважає, що путін усіх росіян посадив у літак, який зірвав в історичний штопор. Але потім у якийсь спосіб його занесло в кабину пілота. І він виявився божевільним камікадзе, котрий, вчепившись у штурвал двома руками, спрямував лайнер російської цивілізації прямо в землю. «Ну відчепити його від штурвала ще, можливо, й можна. Як вирівняти лайнер? Ось у чому питання», — окреслив російське лихо Володимир Пастухов.

Лайнер вирівняти майже неможливо, бо оточення диктатора не залишає йому і росіянам жодних шансів. Генерал-депутат держдуми андрій гурульов на федеральному державному каналі закликає «ізолювати і знищити» всіх росіян, які не голосуватимуть за путіна. Минулих вихідних він ще закликав завдати ядерного удару по Україні.

Адепти путінської диктатури пробили дно. Ставлять татарстан на коліна через вибики падишаха, закликають знищити десятки мільйонів людей, бо вони не згодні з політикою режиму. «Давно вже було помічено, що гурульов — дурень. Не вперше він каже дурниці. Я думаю, це так і треба сприймати: дурень вкотре ляпнув дурість», — прокоментував опозиціонер Федір Крашенінников.

Але дурні при владі, як свідчить російський досвід, — це стихійне лихо. І з такою оточенням божевільного пілота-камікадзе від штурвала не відірвати. Він причетний.

Богдан КУШНІР.

Ізраїль готується до наземної операції

Майбутня наземна операція в Секторі Гази може тривати протягом трьох місяців, зазначив міністр оборони Іоав Галант у командному центрі ізраїльських Військово-повітряних сил (ВПС) у Тель-Авіві, **повідомляє «Радіо Свобода» з посиланням на The Times of Israel.**

«Це має бути останній (наземний). — **Ред.** маневр у Газі з тієї простої причини, що після нього не буде ХАМАС. Це триватиме місяць, два місяці, три, але врешті-решт ХАМАС не буде», — наголосив він.

Крім того Галант сказав: «Перш ніж ворог зустрінеться з бронетехнікою і піхотою, він зустрінеться з бомбами ВПС». «У мене склалося враження, що ви знаєте, як зробити це смертною, точно й дуже якісно, як це було доведено дотепер», — додав Галант, звертаючись до офіцерів ЦАХАЛ.

Про підготовку сухопутної операції у Секторі Гази підтвердив і міжнародний речник Армії оборони Ізраїлю, підполковник Джонатан Конрікус. Він, зокрема, заявив, що сухопутні війська Ізраїлю «ймовірно» вторгнуться в Газу, якщо ХАМАС «не здасься беззастережно», **повідомляє Укрінформ.**

«Якщо ХАМАС вийде зі своїх укриттів, які вони ховають під ізраїльським цивільним населенням, що вони зараз і роблять, поверне наших заручників — усіх 212 — і беззастережно здасться, тоді війна закінчиться. Якщо вони цього не зроблять, нам, ймовірно, доведеться увійти і зробити це», — сказав речник. Конрікус наголосив, що люди «повинні ставати на чийсь бік... відповідно до власної моралі». «Якщо ви хочете бути на боці терористів або на боці Ізраїлю, це ваш вибір», — зауважив він.

Водночас учора в Люксембурзі перед початком зустрічі Ради міністрів ЄС високий представник ЄС із закордонних справ Жозеп Боррель заявив, що війни в Україні та на Близькому Сході мають різні причини та походження, але обидві поширюють шоківі хвилі по всьому світу, і цим напевно користуються росія. Коментуючи порядок денний зустрічі, Боррель поінформовав, що першим питанням міністри розглянуть прискорення доставки європейської гуманітарної допомоги для населення Гази. «І Україна. Ми не повинні забувати й про Україну. Там тривають бої. Ця тема також буде в порядку денному», — сказав високий представник ЄС.

Хто хоче підпалити Балкани?

ЗМІ деяких балканських країн знову висловили свою стурбованість заявою, озвученою наприкінці минулого тижня президентом Республіки Сербської (РС) Мілошадом Додіком. Зокрема, болгарський портал [novin.actualno.com](#) повідомляє, що він знову пригрозив розпочати процес виходу РС із складу Боснії і Герцеговини (БіГ).

На тлі виникнення ще однієї точки напруги на Близькому Сході ця заява не видається такою примарною і безпечною. Ще в серпні цього року член тристоронньої Президії Боснії і Герцеговини Желько Комшич в інтерв'ю виданню «Європейська правда» висловив свою переконаність, що такої сценарій неможливий. «Я не думаю, що він матиме успіх. Для такої ініціативи він не матиме достатньої підтримки. Навіть Сербія навіряд чи вважатиме таку ініціативу актуальною для себе. Єдині союзники Додіка зараз — це росія та путін», — заявив він.

Так, російському диктатору дуже хочеться, щоб ще одне вогнище напруги виникло й на Балканах, кремль завжди не тільки підтримував сепаратистські настрої Додіка, а й заохочував їх обіцянками про дешевий газ для Республіки Сербської і нагородами, які вручалися їй президенту. А зараз у Додіка з'явився і додатковий мотив (тепер уже особистий) для таких погроз. Саме після того, як США запровадили санкції проти його дітей Ігоря і Гориці, а також фірм, що належать їм, за корупційні дії

ликані посилити санкції, раніше введені США проти нього. Бо він не зробив правильних висновків із них.

У відповідь Додік звинуватив США у прояві «ворожості до Республіки Сербської» та в «необґрунтованих звинуваченнях у злочинних діях» його особисто та членів його сім'ї. Він підкріпив звинувачення конкретними сепаратистськими діями. З подачі Додіка наприкінці минулого тижня парламент Республіки Сербської більшістю голосів підтримав вето члена колективного органу БіГ Зелки Цвянович на рішення центральної влади Сараєво про те, що «влада РС підриває ключові положення Дейтонської угоди», яка в 1995 році покінчила кінець війни в Боснії та заклала основи її державного устрою і прийняття конституції нової країни, до складу якої увійшли регіони, де мешкають боснійці, хорвати та серби.

Хоча Держдепартамент США в спеціальній доповіді пояснив, що метою санкцій проти членів сім'ї президента Республіки Сербської є «демонтаж фінансової мережі, яка забезпечує особисте збагачення Мілошад Додіка на шкоду територіальній цілісності та функціональності Боснії і Герцеговини й економічному благополуччю Республіки Сербської». Наголошено, що нові каральні заходи спрямовані насамперед на самого Додіка й пок-

ликані посилити санкції, раніше введені США проти нього. Бо він не зробив правильних висновків із них.

Це, на думку багатьох політичних аналітиків, що спостерігають за ситуацією у БіГ і ретельно аналізують її, може розпалити нову пожежу в усьому Балканському регіоні. Саме на її виникнення з нетерпінням чекає путін, бо ЄС та США вимушені будуть змістити центр уваги з України не тільки на Ізраїль, а й на Боснію і Герцеговину.

Олександр ВОЛОДИМИРОВ.

Дружба з часів Любарта і Вітовта

На Волині побувала делегація з Тауразького району Литовської Республіки. Щоби підписати угоду про партнерство з Луцьком у місто над Стиром прибули мер Тауразького району Довида Камінскас, депутат Сейму Литовської Республіки Ромуальдас Вайткус, депутат ради Тауразького району Сігітас Мічюліс, голова Асоціації підприємців міста Таураге Маріус Ючікас.

На зустрічі міський голова Ігор Поліщук розповів, що в Луцьку вже розпочався опалювальний сезон. Однак зима, на його думку, буде складною, оскільки ворог накопичує сили для подальших ударів по інфраструктурі.

Стосовно вимушених переселенців, то їх у Луцьку проживає понад десять тисяч. Багато хто з них перебуває у важких життєвих ситуаціях. Міська влада всіляко підтримує їх одягом, засобами гігієни, продуктами, шкіль-

ним приладдям. Тож не випадково важливою темою обговорення подальшої співпраці стала допомога ВПО та військовим.

Зазначимо: дружба між Луцьком і Литвою має давнє коріння. В XIV—XV століттях місто над Стиром було осідком великих князів Литовських Любарта, Вітовта, Свидригайла, а Луцьк — фактично другою столицею Великого князівства Литовського. В 1989—1990 роках лучани активно підтримували Литву в її боротьбі за незалежність. У свою чергу в Литві в 1990—1991 роках друкували заборонені в УРСР видання Народного руху та інших опозиційних до комуністичного режиму сил, всіляко допомагаючи Україні стати незалежною державою.

Микола ЯКИМЕНКО.

На знімку: мер Тауразького району Довида Камінскас (ліворуч) і міський голова Луцька Ігор Поліщук вітають один одного з підписанням угоди про партнерство.

Фото з відкритих джерел.

У Херсонському хабі на Прикарпатті виготовляють сухі борщі для військових під маркою «Дай смаку». Їїго ініціаторка — Юлія ЯСТРЕБОВА, яка вдома до війни робила чіпси з херсонських кавунів. Тож так вирішила долучитися до допомоги фронту після переселення до Івано-Франківська. Від січня у хабі виготовили вже 4 тисячі наборів національної страви, а це 40 тисяч порцій. До роботи долучилися майже 50 волонтерів із числа ВПО, дізналася наш власкор Людмила Стражник

Очаківці тримають удар

Ворог чи не щодня обстрілює територію Очаківської міської територіальної громади. Проте в Очакові люди живуть і працюють, а головне — вірять у Перемогу. «Голосу України» місцеві мешканці, які від початку повномасштабного вторгнення РФ в Україну не покидали рідне місто, розповіли особисті воєнні історії, поділилися враженнями, почуттями і згадками про велику війну, що увірвалася в їхнє мирне життя «братерськими» ракетами...

Одного з останніх масованих ударів місто зазнало 21 липня цього року. Тоді російські війська зруйнували міську бібліотеку.

Пророчий сон

Завідувачка міської бібліотеки управління освіти та з гуманітарних питань Очаківської міської ради Ганна Біла добре пам'ятає ніч з 20 на 21 липня цього року. «Це було з четверга на п'ятницю, і мені наснився сон, що палає моя бібліотека. Напередодні терористи пощили у будівлі закладів культури Одеси, тому я була так стривожена. Все, — кажу сама собі, — взялися за знищення нашої культури».

Уже зранку жінка дізналася, що по бібліотеці не у сні, а наяву влучив російський снаряд. До того ж зруйнували найцінніший відділ — дитячий фонд. Знищено десь 3—4 тисячі книжок. Насправді найцінніші, яких немає ані в читальній залі, ані на абонементі. Приміром, улюблена дітьми серія про Гаррі Поттера, фантастика, книжки з музики, історії, мистецтва, краєзнавства. А ще Ганна Вікторівна неймовірно засмучена тим, що згоріли ексклюзивні бібліотечні меблі, які заклад отримав у 1974 році: дубові стелажи, кафедри, стільці, столи. Вони вже «корені пустили в підлогу бібліотеки», бо саме тут здавна було їх місце.

«Два дні після того, як сталося це лихо, не спала, не їла, тільки сиділа на телефоні, відповідала на дзвінки, чула слова підтримки від людей, колишніх моїх читачів з різних країн. На першому поверсі — дві величезні дірки, видно, що осколок залетів безпосередньо в дитяче книгосховище. Другий поверх, де фонд для дорослих, вцілів», — згадує співрозмовниця.

Відчиняти бібліотеку завідувачці не дозволили, хоча люди дуже просили. Кому могла, тому привозила книжки додому, обмінювала. Поруч з бібліотекою — магазин «Спортто-

вари», там і зустрічалися з читачами.

А до війни Очаківську бібліотеку відвідували 2,5 тисячі містян (кожен 17-й мешканець!). Заклад був єдиним безплатним осередком культури та дозвілля, інформаційним центром з Інтернетом. У приміщенні працював ляльковий театр, збирався територіальний центр для людей похилого віку, відбувалися заходи до всіх свят. Сюди тягнулися школярі та вчителі, пенсіонери та вчитель, пересічні очаківці, внутрішньо переміщені особи, які прибули з Донеччини та Луганщини і розмістилися в місцевому санаторії.

Перед самою війною бібліотеці пощастило отримати 680 новеньких яскравих видань за програмою Інституту української книги. На щастя, їх вдалося зберегти. А поки що Ганна Вікторівна займається з дітьми у дворі свого будинку. Збираються щовечора, читають, розмовляють, смакують кавунчиком.

«Війна змінила людей. Особливо це виявляється в дітях, які тепер добре знають на типах сирени і розпізнають, що летить. Кажуть, якщо сигнал на ракету, то можна не ховатися, бо ракети не часто прилітають. Діти грають у війну, у блокпости. Таке життя. Перше, що зробило після Перемоги, проситиму відкрити бібліотеку, бо люди дуже хочуть читати», — ділиться своєю мрією Ганна Біла.

Укриттям став намет

Початок війни не може забути і Євдокія Біляєва, яка працює в системі пробації. Вона корінна місцева жителька, працювала у відділі освіти, у культурі, згодом стала опікуватися засудженими особами, покарання яких не пов'язані із позбавленням волі.

Напередодні перших вибухів в Очакові всі спів-

робітники її служби і в обласному центрі, і на місці обговорювали тему війни. Тиждень за два до початку. «24 лютого 2022 року я вранці встала, дивлюся, що перше повідомлення — дітям не треба йти до школи. Гадала, що знову карантин. Потім уже зрозуміла — війна. Вийшла на вулицю, кругом дим, люди перелякані. Начальник сказав, що треба архіви вивозити і всі документи пакувати. Бо можлива окупація. Ми швидко вивозили і знищували, багато хто виїжджав. У мене думки поїхати не виникало. Я ж працююча людина, то, звісно, постійно тримала зв'язок з керівництвом, виконувала вказівки, ходила на роботу», — згадує Євдокія Костянтинівна.

«Найстрашніший удар був 9 січня 2023 року. Спустилися у підвал. Я подумала, що влучили в нашу будівлю, і вона повністю лягла та нас засипало. Але заспокоїлася, бо там два виходи і ми не одні. Коли люди почали телефонувати своїм: у нас поцілили, саме в нас! Тому що у всіх склалися враження, що влучили саме в їхній будинок», — ділиться Євдокія.

Коли вже прилетіло до пожежної частини, що поруч із багатоквартирним будинком родини, вона з чоловіком перейшли жити до підвалу. Як туристи розгорнули там намет, з яким постійно їздили відпочивати на Кінбурнську косу. Мали і каремати, і спальні мішки. Поклали під намет пінопласт, тож навіть узимку не мерзли, спали при 17 градусах тепла, брали пляшки з теплою водою, обклалися ними. А кожного ранку Євдокія йшла на роботу.

«Наших підоблікових почали в армію брати. Вони — люди з кримінальними справами, але відповідальність у них дуже висока. Самі записувалися до військомату, йшли воювати. Допомога їм. Один хлопець загинув. Його мобілізували в перші дні. 14 підоблікових пішли служити. За кожного ми відповідаємо. Один у полоні був. Тепер постійно на зв'язку, бо важливо зняти судимість», — розповіла Євдокія Біляєва про особливості своєї роботи у воєнний час.

Більше за все вона мріє зустрітись з усіма містянами на центральній площі і просто обійнятися.

Згуртувалися навколо Червоного Хреста

З першого дня повномасштабного вторгнення на допомогу людям прийшов Очаківський міський центр Миколаївської районної організації Товариства Червоного Хреста України. Бо він завжди підтримував всіх, хто цього потребує. Очаківська організація вважається найкращою в області та працювала навіть у ті часи, коли взагалі не було фінансуван-

Волонтери Очаківської організації Товариства Червоного Хреста отримали сертифікати після завершення курсів домедичної підготовки.

ня. Просто на волонтерських засадах.

З 2007 року організацію очолює Наталія Біжко, справжня ентузіастка і волонтерка, щира і небаїдуха до чужого болю людини. Не дивно, що саме сьогодні ця організація об'єднала навколо себе волонтерів Очакова, які допомагають людям, видають гуманітарну допомогу, опікуються тими, кому потрібна першочергова увага.

«Ніколи не забуду перший ранок війни, коли пролунав потужний вибух. Згодом стало зрозуміло, що відбувається. В нашої родини навіть не стояло питання покинути Очаків, бо тут служить мій син, — розповідає Наталія Ярославівна. — 9 січня 2023-го вийшли з моїми волонтерами на вулиці, озирнувшись, таке враження, що стався справжній армагеддон — місто вимерло, всі будинки пошкоджені, без вікон та дахів. Жакливе видовище. Ми зібралися командою, розподілили, хто чим опікуватиметься. Хтось допомагав вставляти вікна, хоч якось ремонтувати житло та інші приміщення. Мої дівчата, які видавали набори від Червоного Хреста, змушені були сидіти у приміщенні без вікон та дверей в скажений холод. Працювали, закутавшись у теплі речі та ковдри, фактично на вулиці...».

Ці дівчата завдяки клопотанням Наталії Біжко отримали медалі «За відвагу».

Привозили набори гуманітарної допомоги від ООН з Кропивницького та від Міжнародного Червоного Хреста. Допомоги всім вистачало, бо двічі на місяць до міста завозили по тисячі таких гуманітарних комплектів.

Свою вдячність пані Наталії висловлює родина Нечаєнків, Катерина та Сергій. Боєць ЗСУ Сергій Нечаєнко дістав важкі поранення під Бахмутом, в його тілі застрягли понад 100 осколків від ворожого снаряду. Хлопець уже переніс декілька операцій, але поки що не встав на ноги. Жінка Катерина каже, що єдина організація,

яка надала істотну допомогу, — Очаківський Червоний Хрест. І таких вдячних людей чимало.

«Очаків гідний зватися містом-героєм. Я хоч і не місцева мешканка, але тут живу і люблю це місто. У людей щодня обстріли, сирени, а вони живуть і виживають», — каже Наталія Ярославівна. — Я пишаюся своїми земляками».

Рибалка без моря

Війна залишила без роботи власника невеличкого риболовного підприємства Олександра Громова. Він пенсіонер, до повномасштабного вторгнення виходив в море рибалити. Але з початком війни бізнес вмер — море заміновано. Військові не дозволяють займатися промислом у зв'язку із небезпекою.

«У перший день війни між 5-ю і 6-ю ранку пролунали потужні вибухи, — згадує чоловік. — Через деякий час я вже був у центрі міста. Знав, що ракетами вражені наші військові об'єкти, є загиблі. Був шок. Зателефонував родичам в Москву, висловив своє обурення. Зустрів в Очакові знайомого, який почав мене «заспокоювати». Мовляв, тиждень військових «покошмарять», і буде Очаків «руссієм». Ми ледь не побіглися. Я, звісно, звернувся до відповідних органів, повідомив про зрадника».

Тоді чоловік всерйоз замислився над загрозою окупації. Разом з родиною продумували першочергові кроки, як діяти. Адаже прекрасно розуміли, що таке росія і чим її присутність загрожуватиме родині українських патріотів. Коли ж дізналися, що ворог відступив і Миколаїв не здався, почали жити трохи іншим життям. З вірою у Перемогу, з вірою у визволення країни.

Як людина, яка добре знається на особливостях воєнних дій, поділився Олександр Михайлович і своїми думками з приводу обстрілів Очакова. «Зазвичай в інших містах оголошують повітряну тривогу перед підльотом тих ракет, «Шахідів». Люди мають час

сховатися в укриттях, захистити свої родини. В нас інша ситуація, бо гатять по нас з Кінбурнської коси. Час прильоту — 2—3 секунди. Найчастіше обстрілюють РСЗВ «Град», ствольною далекобійною артилерією, великокалібрними мінометами, крилатими ракетами «Калібр», авіаційними ракетами «повітря-земля», фосфорними боєприпасами. Всю зброю яка є в арсеналі російської армії, рашисти задіяли проти Очакова. В нас спочатку лунає вибух, а вже потім тривога і люди ховаються в укриття», — розповів він.

На його думку, очаківці вже звикли до страху. Пострілюють-пострілюють, але люди ходять містом, до крамниць, у справах. Коли добряче гахнуло, коли великі руйнування чи люди загинули, вулиці одразу порожніють. Потім знову жителі починають висовуватися і з'являється навіть момент певної байдужості.

В Олександра та його дружини велика родина, багатьом довелося виїхати, бо це питання безпеки. Так, його племінниця, в якій двоє своїх дітей та п'ятеро прийомних (дитячий будинок сімейного типу), виїхали до Одеси. З ними мама Олександра Михайловича, якій 84 роки. А сам він та його дружина залишилися в місті, щоб дбати про будинки рідних, які переважно зруйновані. Добре, що допомагає у відновленні влада.

«Місто насправді напівпорожнє. Але живе. Працюють два відділення «Нової пошти». Магази-ни, супермаркет, заправка, хімічстка, автосервіси, господарський магазин, банки та банкомати. Бо влада зі своїми обов'язками достойно справляється», — розповідає корінний очаківець.

Як і всі, він бажає якнайшвидшої нашої Перемоги. А сам дуже хоче вийти в море.

Олена ІВАШКО.

Миколаївська область.

Фото з відкритих джерел.

Ганні Білій наснився пророчий сон.

Українські біженці в Польщі: більше позитиву

Щоб зберегти неімовірну лояльність влади та суспільства, біженці мають не забувати про правила й повагу до господарів та активно переймати все найкраще.

«Бути українським біженцем престижно, — каже Уляна Воробець. — У Польщі їм живеться навіть краще, ніж полякам із середніми статками (це думка самих поляків), — через те, що на них поширюється низка програм, які фінансує Євросоюз. На відміну від тих наших громадян, які працюють у Польщі роками або приїхали за декілька днів до війни і змушені були залишитися».

Людина року

Уляна Воробець — экс-редактор радіо в місті Жовква, яку доля змусила разом із чотирма дітьми виїхати до Польщі вісім років тому. Набивала гулі, працювала та навчалася, адаптувалася разом із малечю до чужини. Активно пропагує українство. У вільний від роботи час рятує наших співвітчизників від заробітчанських халеб.

У місті Бельсько-Бяла в 2016 році Уляна організувала Ініціативну групу українців і разом із экс-депутаткою до Європарламенту Гражиною Станішевською проводить етнофестивалі та інтеграційні польсько-українські зустрічі. У 2017-му за активну суспільну діяльність потрапила в Польщі до номінації «Людина року» і була єдиною представницею з України. За останні півтора року фактично пожертвувала себе служінню гнаним війською біженцям з України.

«Із тим неімовірним напливом біженців та шаленим ритмом у мене не вистачало часу на дітей, — каже Уляна. — І вони збунтували. Звикли, що я була, як квочка, а тут розриваюся на інших. Майже два тижні тривали неперозуміння. Потім моя чудова четвірка принесли обід до волонтерського центру. Запитали, чим допомогти. Відтоді старші активно займаються із біженцями, а молодші — з їхніми тваринами, яких треба легалізувати згідно з польським законодавством. Так ми з дітьми стали однією командою. Ще більше зблизила смерть їхнього батька».

Після десяти років розлуки у червні 2021 року стосунки Уляни з чоловіком налагодилися. Михайло переїхав до Польщі. Як батько чотирьох дітей міг жити тут, але вважав за обов'язок бути в Україні й у березні 2022-го поповнив лави Тероборони. На жаль, трагічно загинув у пожежі за чотири дні до свого 40-річчя... Це сталося торік 6 квітня, і діти дуже важко пережили цю втрату...

«Попри пережите, активно допомагають іншим, — міркує Уляна. — Я ще займаюся із двома групами українських дітей у лісеї Бельсько-Бяла. — Це категорія мотивованих школярів, які успішно освоюють польську освітню програму. Більшість із них прагне якнайшвидше повернутися додому, щоб здобутий досвід застосувати на відбудові своєї Батьківщини».

Який шлейф залишаємо

«Біженці є різні. Більшість — це ті, що приїхали від безвиході, втратили через російську агресію житло, статки та рідних. Вони погоджуються на будь-яку допомогу, активно шукають роботу», — розповідає Уляна.

«На жаль, є й такі, кого позбавляють батьківських прав, і це найбільш болюча для мене проблема, адже діти — майбутнє України після завершення війни. Кілька тисяч із них ніде не навчаються. Найбільше це стосується жителів прифронтових регіонів, які знаходять виправдання — війну. Польща була такою лояльною до нашої держави, що дозволила освіту онлайн, цим і користуються недобросовісні батьки, купують довідки про псевдоначання, а діти тим часом блефують. Натомість у Німеччині всі діти-біженці шкільного віку обов'язково мають навчатися в місцевих школах», — зазначає Уляна.

Часто причина дитячої бездоглядності — спосіб життя матерів. Навіть доводиться рятувати біженок із польських медвітверезників: через таку поведінку їх можуть виселити і навіть забрати дітей. Одна ніч у закладі — понад 300 злотих (майже три тисячі гривень), і треба пройти антиалкогольну терапію. «Полякам через війну важче жити, а стає ще складніше через призму поведінки деяких біженців, що в соціальних осередках звивають спиртне та влаштовують підпільні доми розпусти. Отак маркують Україну... Боюся, що так, як нам зараз співчувають — невдовзі ненавидітимуть. І що найгірше — таке тавро лягає на всіх наших співвітчизників. Бо нема алгоритмів верифікації. Влада йде до того, щоб діти-біженці навчалися за місцем проживання. У Польщі розпочалися перевірки на предмет того, чи діти, на яких призначено щомісячну допомогу «500+» (злотих. — Авт.), десь навчаються. Якщо в Україні, то батьки мають принести перекладену польською мовою відповідну довідку. На жаль, лише одиниці поділи».

Поляки вважають нас туристами, спостерігаючи, як часто жінки-біженки поверта-

З такою малечею Уляна Воробець у 2015 році виїхала до Польщі.

ються в майже гарячі точки, наражаючи дітей на небезпеку. Є й такі, що зобов'язують на соціальних виплатах, отримуючи її в обидвох країнах. Мають статус ВПО, а в Польщі — «Песель Укр» (евакуйовані у зв'язку з війною). Такими «заробітчанами» теж зацікавилися служби, почали блокувати «500+» та інші соціальні виплати.

«Мені прикро за поведінку наших співвітчизників, — роздумує Уляна. — Бо з таких локальних фактів, які добре помітні в польському суспільстві, і накопичується конфлікт у відносинах. То й замовчувати такі кричущі історії не можна. Так само поляки реагують на наших чоловіків за кордоном: «Повертайтеся до України, йдіть до війська». Звісно, Польща не приміряла на себе статус країни, на яку напад агресор. Невідомо, як би повелися польські чоловіки: чи всі як один стали б на захист своєї Вітчизни».

Такі випадки дають міцний негативний відбиток на всю українську націю. Нас ідентифікують за паспортом, громадянством. Польський уряд у квітні 2023-го ухвалив низку заходів щодо легалізації біженців, але є й стандартні правила, які треба виконувати всім.

«Попри те, що країни мають спільну історію, є чимало міжкультурної різниці, — стверджує Уляна. — Приміром, польські діти зобов'язані відвідувати школу до 18 років і бути присутніми бодай на половині занять. Інакше батьки отримують покарання, аж до позбавлення батьківських прав. Не допускається навчання одночасно в польській та українській школах. Поширена практика проживання наших юнаків і дівчат віком 16—17 років парою у неформальному шлюбі. У Польщі це нелегально, бо діти до 18 років повинні мати опікуна. Не втомлююся пояснювати про такі правила. Адже незнання закону не звільняє від відповідальності».

Стеження сусідів одне за одним щодо дот-

римання правопорядку туди вважається нормою. У Польщі не заведено, щоб малеча сама гуляла на майданчиках, і поляки про таке інформують соціальні служби. До з'ясування обставин дитину забирають до тимчасових родин. У школі за неуспішність хоча б із одного-двох предметів залишають в одному класі на другий рік, а без ЗНО чи Національного мультимедійного тесту не вступити до польського вишу.

Набутий досвід знадобиться для повоєнної відбудови

Через воєнні дії до Бельсько-Бяла, де мешкали дві-три тисячі українців, приїхали ще майже десять тисяч. Частина із гнаних військово висококваліфікованих людей були у важкій депресії: держслужбовці, банкіри, вчителі. Для них запровадили програму перекваліфікації, й часто їхнє хобі стає заробітком.

«На тренінгах проговорюємо стратегію розвитку, можливість залучення мігрантів», — каже Уляна. — Процес закотився. Тепер працюю на два міста: маю запрошення і від Кракова».

Уляна більш як п'ять років надає юридичні консультації, а понад рік — поради як кар'єрний радник. Каже, що життя українців у Польщі мимоволі поділилося на «до» і «після» війни. До 2022-го найбільше турбувала легалізація перебування. Про власну справу більшість і не мріяла. Лише одиниці здобули справжній успіх. Проте їхні цілі інколи вбивала бюрократія.

«Для пошуку роботи застали купувати документи на візу, а прив'язка до роботодавця була міцнішою за шлюбні відносини, — пригадує співрозмовниця. — Коли у 2017-му з'явився безвіз, то відпала потреба купувати запрошення, але дозвіл на роботу й карта тимчасового проживання — це місяці, а то й роки очікувань без права виїзду. Або ж поїхати до-

дому і зробити візу, але не факт, що роботодавець вас чекатиме. Тож купували документи на «карту побиту» або ж платили посередникам».

Заснувати можна було тільки ТзОВ, і на старт — мінімум п'ять тисяч злотих, два співзасновники. Час очікування — до шести місяців. А без дозволів — штраф і депортація. Лише студенти стаціонару, власники карти резидентів ЄС і власники карти «сталого побиту» могли створити ФОП. Якщо українцеві усе ж створив ТзОВ, так звану Spolka z oo, то наступний крок — легалізація. На карту тимчасового перебування треба було показати чималі доходи або працевлаштувати двох працівників якнайменше на рік.

«Полегшенням для всіх стали так звані поліцейські школи. Вони допомагали українцям здобути вільний доступ до ринку, — стверджує Уляна. — Розповідаю так детально, аби роз'яснити, наскільки просто нині біженцям створити фірму або знайти роботу. Цій можливості заздрять тисячі українців, які пройшли пекельний шлях до успіху. Тож раджу всім, хто приїхав до Польщі: не втрачайте свій шанс на успіх. Для цього польський уряд створив ідеальні умови. Це ще й неабиякий досвід, який так знадобиться для відбудови повоєнної України. Впевнена: мотивація для цього нинішні біженці матимуть неабияку».

«За вісім років я здобула чимало нових кваліфікацій. Часто виступаю в медіа: використовую всі можливості для підтримки наших співвітчизників та для подяки польському народу за таку активну промоцію. Уже понад 600 днів Польща допомагає українцям, які змушені покинути рідні домівки і виїхати за кордон. Тож дякуємо за гостинність. Разом ми сила!» — підсумовує Уляна.

Людмила СТРАЖНИК.
Фото надано
Уляною ВОРОБЕЦЬ.

Акциз на автогаз має бути збільшено

Так вважає народний депутат від фракції «Слуга народу», голова парламентського Комітету з питань фінансів, податкової та митної політики Данило Гетманцев.

Таку думку він висловив в інтерв'ю «Українським новинам». «Щодо зменшення різниці між акцизом на бензин і скрапленний газ... така ідея має підґрунтя... автомобілі їздять одними і тими ж шляхами, тож несправедливо, коли водії на бензині сплачують більше на ремонт цих доріг, ніж... які їздять на газі», — вважає народний обранець.

За словами голови парламентського комітету, ідея збільшення акцизу на газове пальне обговорюється на рівні Кабінету Міністрів.

«Дійсно, енерговіддача від газу є меншою, ніж від бензину приблизно на 20—25%. Тож і акциз має бути перерахований. Він повинен бути меншим, але не в чотири рази», — упевнений очільник комітету.

Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України зафіксувало понад 2 500 злочинів проти довкілля, які вчинила росія в Україні за час повномасштабного вторгнення.

Про це заявив міністр захисту довкілля та природних ресурсів України Руслан Стрілець під час міжнародної конференції «United for justice. United for nature».

«За час повномасштабного вторгнення росія вчинила в Україні понад 2 500 злочинів проти довкілля. Це лише ті, що нам вдалося зафіксувати, і є ще ті, які потрібно буде доопрацювати і покласти в загальний «кошик збитків», — зауважив посадовець.

Стрілець зазначив, що торік сума збитків, які росія завдала живій природі України з 24 лютого 2022 року, становила майже 26 млрд євро. За словами міністра, станом на 20 жовтня цього року сума збитків вже сягнула 55 млрд євро.

Міністр наголосив, що Міністерство продовжує фіксувати збитки щодня і їх буде включено до міжнародного реєстру збитків.

В Україні мають намір підвищити зарплати тим, хто зайнятий у проєкті «Армія відновлення».

Про це йдеться на сайті Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України.

Передбачається, що нова зарплата працівників Армії дорівнюватиме 1,5 мінімальної зарплати.

Зазначимо, як раніше повідомляли в Міністерстві фінансів, у 2024 році мінімальна зарплата підвищуватиметься у два етапи. З 1 січня — до 7 100 гривень, а з 1 липня вона становитиме 8 000 грн. Це означає, що для тих, хто буде зайнятий у «Армії відновлення», вона може сягнути 10 650 гривень на початку 2024 року і 12 000 гривень влітку.

Між тим, на нараді з питань працевлаштування та професійного навчання ВПО, у якій взяли участь представники Міреінтеграції, Мінекономіки, Держслужби зайнятості, Ощадбанку, обласних військових адміністрацій, інших відомств та організацій, зазначалося, що до «Армії відновлення» вже залучено близько 48 000 осіб. Вони виконують суспільно корисні роботи з відновлення країни. Нині вони заробляють офіційний мінімум — 6 700 гривень на місяць.

Зокрема, вони зайняті в розбиранні завалів і відновленні будівель, пошкоджених унаслідок бойових дій, заготівлі дров для військових і населення, розвантаженні гуманітарної допомоги, розчищенні автомобільних доріг від завалів, наданні допомоги переселенцям, людям з інвалідністю, людям похилого віку.

До «Армії відновлення» можна приєднатися після місяця успішного пошуку роботи за фахом. Запропонувати зайнятість у проєкті можуть у центрах зайнятості країни.

Підсумовував
Віктор БОНДАР.

Європейські норми у вітчизняному законодавстві: якою буде якість молока

У Мінагрополітики прогнозують, що велику користь отримає український покупець, котрий споживатиме безпечно і якісну продукцію.

Запровадження європейських норм в українське законодавство в молочній галузі — обнадійлива перспектива для розширення успішної практики експорту в ЄС, а також шлях до підвищення якості продукції. На цьому наголосив перший заступник міністра аграрної політики та продовольства Тарас Висоцький (на знімку ліворуч) під час відкриття вебінару «Зміни законодавства в молочному секторі».

За його словами, завдання держави — адаптувати законодавство до європейського нормативного поля, а також надати підтримку агровиробникам.

Зокрема, фінансову — виробники молока можуть отримати грант до 8 мільйонів гривень на переробку сировини. Крім

того, проводяться інформаційно-консультативні тренінги.

«Україна має досвід успішного експорту молочної про-

дукції в ЄС. Після адаптації нашого законодавства до норм ЄС цей ринок розширюватиметься. Також велику користь отримає український покупець, який споживатиме безпечно і якісну продукцію», — зазначив Тарас Висоцький.

Перший заступник міністра також підкреслив, що в 2023-му значно знизилися темпи падіння виробництва молока.

«У 2022 році майже на мільйон тонн зменшилося виробництво молока. Згідно з прогнозом на 2023-й — скорочення буде на рівні 300–400 тисяч тонн. У промисловому виробництві очікується зростання на 100–150 тисяч тонн. Це позитивні сигнали, що попри великі складнощі молочний сектор впевнено розвивається», — наголосив Тарас Висоцький.

Підготувала Галина КВІТКА.

Орлине гніздо гетьманів Ружинських

У селі Ружин, що під Ковелем, зроблено перші кроки зі створення музею родини князів Ружинських, п'ятеро з них стали козацькими гетьманами і видатними полководцями.

Реформатори, флотоводці, переможці

Коли в липні цього року в Ковелі відкривали спортивне ядро Центру діалогу культур імені гетьманів Ружинських (стадіон «Локомотив»), усі зацікавились, хто ж такі ці гетьмани Ружинські і чому саме на їх честь названо такий важливий об'єкт.

Історія цього козацького роду багато літ свідомо замовчувалася. А тим часом родина Ружинських, потомки Великого литовського князя Гедиміна, дала Україні щонайменше п'ять козацьких гетьманів. Їхнім родинним гніздом було село Ружин, що неподалік Ковеля. Брати Михайло та Остафій були гетьманами між 1579–1586 роками. Їхні сини також носили гетьманські булави: Богдан — у 1575–1576 роках, Микола — у 1587-му, Кирик — у 1588 році. Гетьманували всі Ружинські на Томаківській козацькій Січі. Якщо розповідати про всі славні

справи гетьманів Ружинських, не вистачить газетних сторінок, тож зупинимось лише на декількох.

Гетьманом-реформатором називають Остафія Ружинського. Відома дослідниця життя української шляхти Наталя Яковенко вважає, що він гетьманував у Запорозькому війську між 1582–1586 роками. Здобув чудову європейську освіту. Саме при ньому більшу частину України було поділено на 20 військово-адміністративних округів — постійних полків: Київський, Чигиринський, Канівський... Назву знахив в Україні містечок отримали і сотні, з яких склалися ці полки. Серед відомих битв, виграних Остафієм, є захоплення потужної фортеці Білгород (Акерман).

Визначним флотоводцем вважають гетьмана Богдана Ружинського. Серед багатьох виграних битв дослідники першою називають так званій похід помсти в жовтні 1575 року. Під час ординської навали на Волинь нападники зарубали

Богданову матір і взяли в полон дружину-красуню та тисячі інших бранців. На заклик гетьмана піднялася вся Томаківська Січ і навіть козаки із зимників. Їм вдалося наздогнати і у вміло організованому Богданом бою розгромити орду. А згодом очолювані Ружинським козацькі війська, форсувавши Сиваш, захопили Кафу (Феодосію) з її головним невольницьким ринком. Богдан Ружинський не зупинився і зі своїм козацьким флотом штурмував турецькі порти Трапезунд та Сіноп, і потопивши багато ворожих кораблів, взяв штурмом їх могутні фортеці.

Ще зухвалішим став його морський похід на Стамбул. Через брак сил козаки місто не брали, але переполоху наробили багато, зухвало рейдувавши своїми чайками неподалік султанських палаців. Взявши штурмом фортецю у передмісті столиці Порти і визволивши багато невольників, козаки так само несподівано, як і з'явилися, зникли. Повертаючись на рідну Січ, вони розгромили ще й турецьку фортецю Кілію, що на Дунаї.

Загинув козацький ватажок при штурмі фортеці

Іслам-Кермен, неподалік теперішньої Нової Каховки. Вона завдавала козакам чимало клопотів, перебиваючи шлях Дніпром у Чорне море. Непроступні стіни фортеці за двадцять років до цього приступом взяв наш земляк-волининець Дмитро Вишневецький («Байда»). При спробі підризу мурів твердині стався непередбачений вибух заряду, і відважний полководець загинув. Та козаки все ж взяли ту фортецю.

Чимало славних сторінок в історію українського козацтва вписали також гетьмани Михайло, Кирик, Роман Ружинські та інші представники цього славетного роду.

Два Ружини

Довгий час їхні імена і ратні звитяги замовчувалися. І навіть у рідному селі мало хто знав про славетних земляків. А ті, хто чув про рід гетьманів Ружинських, вважали, що походить він з містечка Ружина, що на Житомирщині. Проте це не так. Батьківщиною славетних полководців є саме село Ружин, що біля Ковеля.

За військові звитяги польський король Стефан Баторій дарує князю Михайлу Остафійовичу Ружинському містечко Щербів над Роставицею, перейменувавши його в 1591 році на Новий Ружин. А по смерті Михайла в 1592-му маєтки відійшли до його брата Кирика Ружинського.

Цікаво, що син Кирика Роман за наказом польського короля Сигізмунда III на чолі 13-тисячного козацького війська підтримав похід Лжедмитрія II на Москву (1607–1610 рр.) і зарекомендував себе як талановитий полководець. Справжньою амазонкою виявилася і дружина Романа Софія, яка, одягнувши рицарські обладунки, з 6000 військом пішла в похід проти князів Корецьких, які нібито спорудили замок на їхніх землях. Слава не оминула Софію, як і помста Корецьких.

У липні 2021 року на Волині побувала делегація з житомирського Ружина. Саме тоді представники двох Ружинів вирішили продовжити співробітництво щодо вивчення ратних справ гетьманів Ружинських. Але спочатку епідемія COVID-19, а зго-

Вчителька початкових класів Тетяна Редькович і староста Ружинського старостинського округу із стендом, присвяченим гетьманам Ружинським.

дом розв'язана росією повномасштабна війна завдали втілити задумане.

І ось 3 жовтня справа зрушила з місця. В село Ружин прибули краєзнавці на чолі з виходцем із житомирського Ружина, а нині мешканцем Луцька, відомим на Волині дослідником старовини Геннадієм Гульком. Він привіз зібрані раритетні речі козацької доби, портрет гетьмана Павла Ружинського, книжку Григорія Гуртового «Волинь — край козацький» та іншу краєзнавчу літературу.

Разом із ним у Ружин прибули голова Ковельської райради В'ячеслав Шворак, його заступник Андрій Броїло, заступник начальника Ковельської районної військової адміністрації Галина Коляда, начальники управління освіти і управління культури, молоді та спорту Ковельського міськвиконкому Андрій Мигуля, голова Ковельської районної організації ветеранів України Валентина Січка, краєзнавець з селища Люблинець Сергій Данилюк. Цікаво, що приймав гостей староста Ружинського старостинського округу, теж уроженець Житомирщини Ігор Корнійчук.

У приміщенні тутешньої початкової школи (а

волинський Ружин невеликий, має трохи більш як 300 мешканців) відбувся символічний урок про історію козацтва, рід гетьманів Ружинських, звитяги сучасних українських воїнів. До речі, в школі вже виготовлений стенд про князівський рід Ружинських. Як заповнена вчителька початкових класів Тетяна Редькович, із переданих експонатів у школі сформують музейну експозицію. А Віктор Бичковський та інші промовці висловили сподівання, що вона постійно поповнюватиметься за рахунок надходжень з інших територій і місцевих старожитностей. Одну з них, вишвиані старовинні рушники і портрет Лесі Українки, подарувала майбутньому музею Валентина Січка.

Промовці зазначили, що про козацький рід Ружинських і його ратні подвиги варто знати всім українцям. Особливо нині, коли наші славні воїни боронять рідну землю від лютого ворога. І це завдання не лише громад двох Ружинів — житомирського і волинського, а всіх нас. Нам є чим пишатися, ми мали і маємо багато справжніх, а не фейкових героїв.

Микола ЯКИМЕНКО.
Фото автора.

До присутніх звертається заступник начальника Ковельської районної військової адміністрації Галина Коляда. Праворуч від неї — краєзнавець Геннадій Гулько, ліворуч — заступник голови Ковельської райради Андрій Броїло і голова Ковельської районної організації ветеранів України Валентина Січка.

Для ворогів сіємо вітер, для своїх — добро

Поблизу зони активних бойових дій живуть люди, яким необхідна допомога. Насамперед це діти, люди з особливими потребами, пенсіонери. Нещодавно БФ «Вогонь запеклих не пече» у співпраці з ГУР МОУ та ГУ Нацполіції в Херсонській області надав необхідну гуманітарну допомогу мешканцям територіальних громад Херсонщини.

— Ми з однодумцями розуміли, що для цього потрібні досить значні кошти. Більшою мірою їх допомогли зібрати небайдужі українці. Найбільш активними серед них виявилися співробітники ТОВ «Сайбер Харбор» на чолі з директором Дмитром Кирилюком, ТОВ «Примум», де директоркою Людмила Коваль, ТОВ «Антип-НК», яке очолює Ігор Нагребецький, та ТОВ «Техноінвейшн компані», де директор Владислав Стрік. На щастя, були й такі, хто допоміг напряму — товарами. Всім їм за це наш низький уклін, — каже директорка БФ «Вогонь запеклих не пече» Олена Мілош.

Під час передачі гуманітарних наборів.

Завдяки цьому найбільш вразливим верствам населення Херсонщини передали гігієнічні набори, а школярям для навчання — сучасні планшети.

Безпеку логістики гуманітарної допомоги забезпечили Головне управління розвідки МО та Головне управ-

ління Національної поліції в Херсонській області.

Після передачі допомоги благодійники й представники ГУР обговорили з керівництвом громад безпекову ситуацію, поточні події і питання довгострокової підтримки. Адже сьогодні воєнна розвід-

ка результативно працює не лише в небі, на морі, на землі й у кіберпросторі, а й намагається використати кожен хвилину, вільну від виконання бойових завдань, на користь людям, які цього потребують. Досить влучно з цього приводу висловився один із розвідни-

ків — учасників заходу: «Ми постійно сіємо вітер для ворогів, але для рідних українців сіємо й будемо сіяти добро. Це не дає нам зачерствіти душею, наповнює сподіваннями на гарні сходи посіяного, а отже, вірою в Перемогу, в Україну та її майбутнє».

Благодійники також передали ГУ Нацполіції в Херсонській області пристрої для безперебійного живлення великої ємності та газові обігрівачі. Все це найближчим часом буде розміщено на блокпостах і допомагатиме особовому складу в несенні служби.

Вищезгаданий фонд готує черговий транш допомоги Херсонщині — автомобіль для потреб місцевої ОТГ на її прохання. У нову партію допомоги також увійдуть потужні безперебійники для місцевої поліції. Адже всі ми розуміємо важливість додаткового оснащення правоохоронців прифронтової області напередодні зимового періоду, коли під постійними обстрілами рашистів опиняється критична інфраструктура цього регіону.

Іван ЗАДЕРІЙ.

Фото надано БФ «Вогонь запеклих не пече».

ПОДРОБИЦІ

Перевіряють роботу військово-лікарських комісій

На Сумщині ретельно перевіряють роботу військово-лікарських комісій.

Іх в області — два десятки: 5 мають статус районних, 13 діють у закладах медицини вторинного рівня, іще по одній комісії працює на території громади області та в обласному центрі (на останню покладено контрольні функції).

За словами заступника начальника ОВА Олени Бойко, перші підсумки інспектування невтішні. Норматив проходження військово-возобов'язаним медкомісії становить чотири дні, але фактично ця процедура на Сумщині розтягується на тиждень, а то й місяць. У двотижневий термін вклалися менше половини тих, хто прийшов до медзакладу, аби отримати висновок лікаря. Військовозобов'язані, як правило, стоять у чергах до лікарів разом з рештою пацієнтів — іншого методу керівники закладів не передбачили.

Начальник ОВА Володимир Артюх назвав роботу деяких ВЛК регіону «фактично саботажем».

Володимир ЧЕРНОВ.

Сумська область.

«Битва стартапів» закінчилася премією

Премію у мільйон гривень отримали хмельничани — переможці конкурсу з відбору та реалізації підприємницьких бізнес-ініціатив. Кошти, виділені з бюджету міської ради, розділять між собою п'ятеро авторів найцікавіших ідей.

Перевагу віддали здебільшого проектам, які допомагають обороні нашої країни. Зокрема, чотири перші переможці — це виробники FPV-дронів та БПЛА, чії літальні апарати отримали високу оцінку військових операторів.

Ірина КОЗАК.

Хмельницька область.

У Ягідному має бути меморіал

Державне агентство відновлення та розвитку інфраструктури України оголосило архітектурний конкурс на проект меморіалу в Ягідному на Чернігівщині. Про це йдеться на сайті конкурсу.

«Будівля школи є місцем злочину РФ, важливою частиною колективної пам'яті, уособленням жорстокості окупантів. Героїчний досвід жителів села Ягідне має бути збережений у межах меморіального комплексу та отримати творче осмислення для наступних поколінь українського народу», — пишуть організатори конкурсу.

За його умовами, варто позначити місця страт та поховань, збережені залишки трофейної техніки, фортифікаційні укріплення ворога з переосмисленням — усе як меморіальні експонати. У споруді має бути простір для заходів та укріптя. Конкурс триватиме до 27 січня наступного року. На реалізацію ідеї виділять 50 тисяч гривень.

Василь ЧЕПУРНИЙ.
Чернігівська область.

Подільський лісовий офіс отримав нову техніку

ПОЧАТОК НА 1-Й СТОР.

Також ці причепи здатні перевозити продукцію завдовжки до 6 метрів: ділову та ліквідну деревину різних сортиментів, а також дрова для населення тощо.

Придбання техніки — це один із результатів реформи лісової галузі.

А утворення єдиного державного підприємства «Ліси України»

дало змогу рівномірно розподіляти нову лісгосподарську техніку по філіях та оновлювати матеріально-технічну базу для ефективнішої роботи.

Ольга
РЖЕПІАНСЬКА,
прес-служба
Подільського лісового офісу.

Фото надано
Подільським лісовим офісом.

ОГОЛОШЕННЯ

Втрачений військовий квиток серія СО № 427930 виданий 27 квітня 2011р. на ім'я Колесніченко Віталій Андрійович, вважати недійсним.	Втрачено диплом спеціаліста виданий КДПУ на ім'я Буракова Ірина Миколаївна 2007 року випуску.
Втрачений паспорт МЕ 746419 виданий Шевченківським РУ ГУ МВД на ім'я Колесніченко Віталій Андрійович, вважати недійсним.	Втрачений диплом бакалавра В 19 № 125478 виданий ДУ "Житомирська політехніка" від 30.06.2019 на ім'я Глушенко Роман Олександрович вважати недійсним.
Приватний нотаріус Одеського міського нотаріального округу Нікітюк О.М. повідомляє про відкриття спадщини після смерті Кукурузяк Віталія Олександровича, 24 травня 1952 року народження, який помер "19" лютого 2023 року. Спадкоємцям Кукурузяка Віталія Олександровича необхідно з'явитися до нотаріальної контори за адресою: вул. Успенська, 81, прим. 101, м. Одеса, 65011, тел./факс (048)770-74-10.	Втрачене посвідчення учасника ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС у 1989р. категорія 3 серія А № 144312 видане 22 жовтня 1996р. на ім'я Дяченко Ігор Михайлович, вважати недійсним.
"Приватний нотаріус Запорізького міського нотаріального округу Черкун В.І., розшукує спадкоємців по відкритим спадковим справам після спадкодавців: • померлої 13.11.2022 року Добруля Ольги Василівни, 08.09.1948 р.н.; її спадкоємців: Білик Світлану Віталіївну, 11.09.1993 р.н.; • померлої 18.05.2023 року Прохорович Віри Павлівни, 15.09.1939 р.н.; її спадкоємців: Прохорович Людмилу Михайлівну, 05.02.1962 р.н.; • померлої 07.08.2023 року Безручко Валентини Степанівни, 07.04.1947 р.н.; її спадкоємця Безручко Олександра Васильовича, 16.07.1968 р.н.; • померлої 12.05.2023 року Сиваш Любов Олександрівни, 29.07.1937 р.н.; її спадкоємця Муравей Галину Василівну, 22.11.1960 р.н.; прошу усіх спадкоємців, яких стосується ця інформація звернутися до мене для вирішення питання по спадкуванню майна за телефоном 097-349-44-81 або адресою: м. Запоріжжя, вул. Шаслива, буд. 9, кв. 1."	Втрачене свідоцтво про здобуття базової середньої освіти та додаток до нього видане Броварська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів №7 у 2003 році на ім'я Тарасенко Сергій Васильович, вважати недійсним.
	Атестат про повну середню освіту серія ОВ № 003452 виданий середньою загальноосвітньою школою №111 ім. С.А. Ковпака м. Києва 24.06.1994 року, на ім'я Гаврилюка Сергія Івановича вважати недійсним.
	Втрачений оригінал свідоцтва на право власності на житло виданий Княжицькою сільською радою згідно з розпорядженням від 02.12.2004р. за №85 на ім'я Горопацького Андрія Андрійовича, вважати недійсним.
	Втрачене свідоцтво про право власності на квартиру серія КВ №29586, видане Головним управлінням житлового забезпечення Київської міської державної адміністрації від 30 березня 1999 року на ім'я Журибиди Василя Володимировича вважати недійсним.

1851. Помер Лук'ян Кобилиця — громадський і політичний діяч, керівник селянського руху на теренах австрійської частини Буковини у 1840-х роках. 1867. Народився Микола Біляшівський — український археолог, етнограф, мистецтвознавець, громадський діяч. Один із засновників Української академії наук. 1902. Помер Владислав Заремба — український композитор, піаніст і педагог. 1936. Помер Іван Бурячок — український художник театру, живописець, графік. 1997. Помер Петро Дужий — український письменник. 2016. Помер Богдан Гаврилийшин — український, канадський і швейцарський економист, громадський діяч, меценат.

Сьогодні в Україні переважно без опадів. Вночі температура повітря 4—14 градусів тепла. Вдень — 9—20 з позначкою плюс. Вітер північно-західний, у західних областях південно-східний, 5—10 м/с

ПАМ'ЯТАЄМО

У столиці з'явився ще один мурал на честь наших Героїв

У Дарницькому районі Києва, на вулиці Анни Ахматової, відкрили 50-метровий мурал, присвячений добровольцям, які загинули, захищаючи Україну. На стіні багатоповерхівки художник-мураліст Віталій Гідеван та його дружина Олена Нойна зобразили командира підрозділу добровольчого батальйону ОУН Олексія Мовчана із врятованим котиком на руках.

Боєць з позивним «Тінь» загинув під час виконання бойового завдання 1 травня 2022 року поблизу селища Велика Новосілка Волноваського району на Донеччині. Як зазначив очільник Дарницької райдержадміністрації Микола Калашник, того дня Олексій разом із трьома побратимами зміг врятувати з-під завалів зруйнованого рашистами будинку 11 мешканців та ката. Постраждалих від обстрілів окупантів українські воїни через заміновану дорогу переправили у безпечне місце. Побратими сфотографували Героя в той момент, коли він дістав з-під битой цегли переляканого кота. Це було його останнє фото, яке й стало основою для написання муралу.

«Із загибеллю Олексія та інших братів і сестер на цій війні Україна втрачає найкращих...» — зазначив Микола Калашник у Фейсбучі. Він повідомив, що Олексій Мовчан народився в Києві в сім'ї військовослужбовця. Закінчив дарницьку середню школу № 261. Брав участь у війні в Нагірному Карабаху. Мав посаду командира відділення військової розвідки. З 2014 року брав участь в АТО. 30 березня 2022-го був призначений командиром взводу добровольчого формування № 25 територіальної громади Києва ОУН. 26 квітня минулого року призваний до лав ЗСУ.

У церемонії відкриття муралу, який нагадуватиме кожному з нас, якою ціною Україна здобуває свою свободу і незалежність, взяли участь депутат Київвради Олександр Гончаров, дружина загиблого Героя Юлія Мовчан, військовослужбовці, громадські активісти та мешканці району, серед яких було багато дітей.

Люди принесли до муралу маленькі ялиночки і живі квіти, здебільшого у горщиках. Як нагадували друзі полеглої бійця, Олексій дуже любив квіти, і тепер рослини з горщиків висадять на його честь біля багатоповерхівки.

Художники Віталій Гідеван та Олена Нойна відомі своїми іншими патріотичними муралами — у червні у столиці з'явився стінопис, присвячений наймолодшому Герою України Роману Гломбі, «Запорізькому меснику», який з ПЗРК «Ігла» знищив 7 ворожих літаків. Інший мурал митці присвятили псу Патрону, що став одним із символів всенародного спротиву російським агресорам.

Світлана ЧОРНА.

Окупанти бояться прориву ЗСУ

ФРОНТ

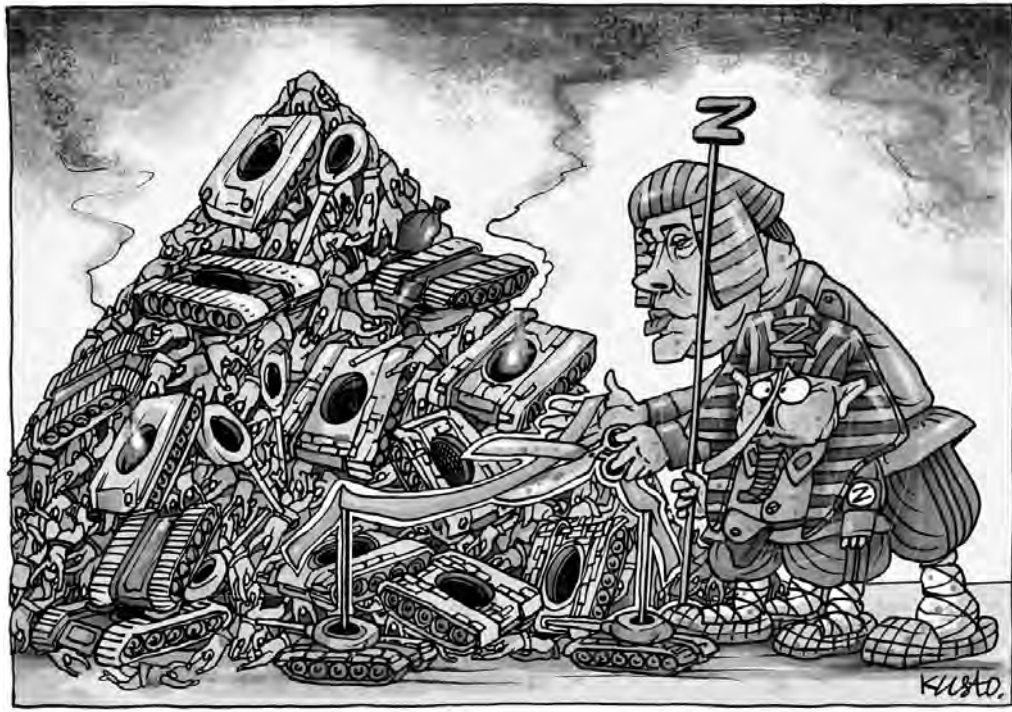
ПОЧАТОК НА 1-Й СТОР.

Водночас російські окупанти минулої доби вели активні бойові дії на Куп'янському, Лиманському, Бахмутському, Авдіївському, Мар'їнському, Запорізькому та Мелітопольському напрямку, загалом на фронті відбулося понад 90 бойових зіткнень, повідомляє Генштаб ЗСУ у зведенні 23.10.

Коментуючи ситуацію на фронті, керівник безпекових програм Центру глобалістики «Стратегія XXI» Павло Лакийчук в ефірі «Еспресо» зазначив, що окупанти, окрім системи оборонних укріплень на півночі Криму, також створюють лінії оборони на заході та сході півострова. А це свідчить, що рашисти бояться прориву ЗСУ.

«Ворог відчуває спинним мозком, що довго він на Запоріжжі та Херсонщині не втримається і йому доведеться втікати або на схід, або на південь до Криму. Тому окупанти облаштовують оборону Кримського півострова...» — повідомив експерт. За його словами, окупанти досить тривалий час активно риють окопи й створюють оборонні споруди на західному узбережжі півострова, на південь від мису Тархангут до Євпаторії, майже до північних околиць Севастополя.

«Найбільше тішить, якщо чесно, що противник також будує на сході Кримського півострова потужну інженерну лінію оборони між Керченським півостровом та самим Кримом. Це свідчить про те, що ворог не тільки не довіряє своїм солдатам, які воюють у Херсонській та Запорізькій областях, а й розуміє те, що може бути прорвано оборонні укріплення на півночі півострова», — сказав Лакийчук.

Піраміда путлерхамона.

Мал. Олексія КУСТОВСЬКОГО.

Проте кремль не збирається закінчувати «спецоперацію» в Україні. Мобілізація росіян на війну триває і становить понад 20 тисяч осіб на місяць. Про це повідомив представник Головного управління розвідки Міністерства оборони України Андрій Юсов.

Він зазначив, що мобілізаційні заходи в РФ мають здебільшого прихований характер. Причому залучати народонаселення центральних, столичних регіонів путінський режим не наважується. Мовляв, громадська

думка на росії нічого не варта, але все-таки страх перед бунтом «бесмысленным, беспощадным» у кремлівських карликів існує.

У мобілізації «гарматного м'яса» там переважає рекрутинг серед ув'язнених, боржників, неблагонадійних категорій населення, у тому числі з мотивацією фінансової виплати або, якщо людина не підписує контракт, то із загрозой певного покарання чи санкцій. За словами Юсова, російське командування широко практикує «примусове підписання контракту» з колишніми військовослужбовцями.

Ольга ВІТЕР.

СПОРТ

Погранична виграла «золото» у Словаччині

Художня гімнастика. Словаччина. Турнір Laser Cup 2023.

Українка Христіна Погранична здобула «золото» у вправах із булавами. «Бронза» дісталася ще одній українці Вероніці Шип. «Срібло» — в Амелі Бецирович (Боснія і Герцеговина).

«Кривбас» зберіг лідерство

Футбол. Чемпіонат УПЛ. 11-й тур.

20 жовтня. «Оболонь» — «Зоря». 2:4. Київ. «Оболонь-Арена». Рефері — Ігор Пасхал (Херсон). Голи: Суханов, 20, 28 (п) — Герреро, 5, 38, Батагов, 74, Антюх, 88 (п).

21 жовтня. «Чорноморець» — «Минай». 3:0. Одеса. «Чорноморець». Рефері — Володимир Новохатній (Черкаська область). Голи: Штогрін, 19, 68, Кузик, 81.

22 жовтня. «Ворскла» — «Львів». 3:0. Львів. «Арена Львів». Рефері — Катерина Монзуль (Харків). Голи: Сікан, 20, Келси, 84, 90.

23 жовтня. «Олександрія» — «Колос». 0:1. Олександрія. КСК «Ніка». Рефері — Дмитро Кривушкін (Харків). Гол: Лучкевич, 45+1. Вилучено Попова («Колос», 53, пряма червона картка).

24 жовтня. «Верес» — «Рух». 2:5. Рівне. «Авангард». Рефері — Олександр Омельченко (Слов'янськ). Голи: Аугушту, 82, Балан, 89 — Теслюк, 13, Климчук, 33, Пастух, 65, 85, Квасницька, 88.

25 жовтня. «Ворскла» — «Полісся». 0:3. Полтава. «Ворскла» імені Олексія Буговського. Рефері — Ярослав Козик (Мукачеве). Голи: Кушніренко, 37 (п), Макуана, 54, Шастал, 90+1. Вилучено Хрипчака («Ворскла», 90, пряма червона картка).

«Динамо» — «Дніпро-1». 0:1. Київ. «Динамо» імені Валерія Лобановського. Рефері — Віктор Копієвський (Кропивницький). Гол: Гуцляк, 13.

	В	Н	П	М	О
1. «Кривбас»	7	2	2	22	— 11 23
2. «Полісся»	7	1	3	18	— 8 22
3. «Шахтар»	6	3	1	20	— 10 21
4. «Рух»	5	4	1	19	— 10 19
5. «Чорноморець»	6	1	4	18	— 11 19
6. «Дніпро-1»	5	3	1	10	— 5 18
7. «Динамо»	5	0	3	22	— 14 15
8. «Колос»	3	6	2	7	— 7 15
9. «Ворскла»	4	1	5	10	— 18 13
10. «Оболонь»	3	3	5	8	— 14 12
11. «Металіст 1925»	3	2	5	7	— 10 11
12. «Олександрія»	2	3	6	7	— 17 9
13. «Зоря»	2	3	4	10	— 12 9
14. ЛНЗ	2	3	6	8	— 15 9
15. «Верес»	1	3	6	8	— 17 6
16. «Минай»	0	4	7	6	— 21 4

Лише на 75-й хвилині гравець «Шахтаря» Келсі з'явився на полі. Він замінив Сікана, котрий відкрив рахунок у матчі, і прийняв у нього символічну голюву естафету. Венесуельець відзначився дублем і довів рахунок матчу до солідного.

Варту відзначити, що «гірники» провели перший поєдинок під орудою виконувача обов'язків тренера Даріо Срни.

Перший тайм на «Оболонь-Арені» не міг сподобатися. Адже було багато боротьби, гострих комбінацій і головою — чотири забиті м'ячі. Причому зробили це тільки два виконавці — Суханов і Герреро визначилися дублями. Після перерви градус протистояння не знизився. Однак більше поталанило луганцям, які знову вийшли вперед. А потім ще раз про себе нагадав Герреро. Ні, він не зробив хет-трик, а увірвався в карний майданчик господарів, де його збив воротар Рибка. Пенальті реалізував Антюх.

Підопічні Юрія Вернидуба криворіжці відкрили рахунок ще на 3-й хвилині зустрічі з харків'янами. Невдовзі «Кривбас» подвоїв перевагу. По перерві гості тероризували су-

перника швидкими контратаками, але харків'яни встигали гасити пожежу біля власних воріт. Лише на 68-й хвилині гості зуміли зламати захист опонента — Задерака забив удруге. Тепер він зрівнявся з динамівцем Буяльським у бомбардирських перегонах — на рахунок обох по 6 влучень.

«Олександрія» не знала перемог вісім матчів поспіль. Востаннє підопічні Ротаня перемагали «Металіст 1925» (1:0) ще 5 серпня. У «Колоса» ситуація також не з простих. Крайня звіятка датуються 12 серпнем. Тоді клуб із Ковалівки переграв «Верес» (2:0). У першому таймі команди показали серйозну боротьбу. «Олександрія» діяла трохи гостріше, але забити вдалося гостям перед самою перервою. Гравець господарів Мартинюк вибив м'яча прямо у ноги Лучкевичу, який користався несподіваним шансом. По перерві «Колос» залишився у меншості. По пов отримав пряму червону за фол проти Логінова. Підопічні Ротаня пресингували гостей, щоб вирвати бодай нічию. Однак часу забракло.

Львів'яни з великим рахунком перемогли «Верес». Підопічні Віталія Пономарьова традиційно додали в другому таймі, але створили собі комфортну перевагу в рахунку ще до перерви.

Це був 40-й матч полтавської команди під орудою Віктора Скрипника, однак він завершився поразкою господарів із великим рахунком. А от підопічні Юрія Калитвинцева свого наставника порадували — для нього то був 150-й поєдинок в УПЛ як гравця і тренера.

Після невдачі в Житомирі кияни програли і вдома. «Динамо» пропустило швидкий гол і вкрай невдало провело перший тайм. Господарі грали першим номером, але користі з того жодної. Адже вони розігрували м'яч біля карного майданчика гостей, але по воротах... не били. І після перерви на полі мало що змінилось. «Динамо», схоже, знову опинилося в кризовій ситуації.

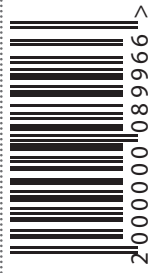
Підготував Геннадій БРАНИЦЬКИЙ.

Відповідальні за підготовку номера: Сергій ДЕМСЬКИЙ, Сергій ВОЛОТКОВСЬКИЙ.

За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець. Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій. Направлення матеріалів для друку в газеті є наданням згоди автора на обробку його персональних даних. Рукописів не повертаємо. При використанні наших публікацій посилання на «Голос України» обов'язкове. Платні матеріали.

Засновник — Верховна Рада України Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання—КВ № 1 від 26.05.1994 р. Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі і понеділка). Передплатні індекси та передплатна ціна на 2023 рік Для фізичних осіб: 40224 — 45 грн. на місяць (5-разовий: вівторок — субота); 08775 — 40 грн. на місяць (3-разовий: вівторок, четвер, п'ятниця). Для підприємств і організацій: 60955 — 80 грн. на місяць (5-разовий: вівторок — субота). Ціна в роздрібній мережі — договірна.

Друк: ТОВ «Міга-Поліграф», 04073 м. Київ, вул. Марка Вовчка, 12/14, тел. (044) 581-68-15 www.mega-poligraf.kiev.ua Зам. 91079 Видавець — Державне підприємство «Редакція газети «Голос України». 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Адреса редакції: 03047, Київ-47, вул. Петра Нестерова, 4. ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 503-68-73; відділ реклами — 503-61-92; E-mail: mail@golos.com.ua — загальний reklama1@golos.com.ua — відділ реклами let@golos.com.ua — відділ листів foto@golos.com.ua — відділ ілюстрацій Сайт — www.golos.com.ua

